

Mlaš tednik

Koroški glasnik

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

5. leto / številka 41

V Celovcu, dne 8. oktobra 1953

Cena 1 šilling

PRVOVRSTNO

Tellian-ovo vino

CELOVEC, Paradeisergasse 10

Prodaja tudi na drobno čez ulico - naravnost iz kletarne

Kaj je več?

V borbi za bodočo usodo Trsta se je zloilo že veliko črnih in izmenjanih je bilo že mnogo izjav na eni, drugi in tretji strani. Zaradi tega se nekaterim ljudem zdi, da je problem Trsta zelo zamotan in težko rešljiv. Kdor pa pozorno zasleduje razvoj politike okoli Trsta in ima poleg tega nekaj spomina za gotove datume, pa jasno ve, kje je vzrok za to navidezno zamotanost.

Ob mirovni pogodbi zaveznikov z Italijo je bil Trst z okolico izločen iz italijanske republike in mu je bil priznan statut svobodnega mesta. Toda do izvršitve in realiziranja tega statuta z vsemi posledicami nikoli ni prišlo. Prvič so bile tam nastanjene zavezniške čete in je s tem bilo tržaško ozemlje kljub svobodnemu statutu razdeljeno v dve coni. B cona nikoli ni okusila svobodnega statuta Svobodnega tržaškega ozemlja. A cona je bila toliko srečnejša, da je imela demokratično zasedbo zavezniških čet, ki so vsaj do neke mere izvajali na papirju obljubljeno svobodo, pač kakor se je zdelo posameznim poveljnikom zasedbenih čet. Da ni prišlo do popolne svobode obeh con, je bilo krivo dejstvo, da se zavezniški niso mogli zediniti za osebo guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja. To se je vleklo po krivdi Jugoslavije in Sovjetske zveze toliko časa, da se je poražena Italija v zapadni politiki toliko uveljavila, da si je upala dvigniti glas o reviziji mirovne pogodbe ter je leta 1948, ko je šla na volitve, zapadne zavezniške prepričala, da državi grozi komunistična nevarnost, ako je ne podpro na zunanjem-političnem sektorju o reviziji mirovne pogodbe. Zato so Francozi Italiji vrnili nekaj ozemlja, ki so ga dobili v Val d' Aosta, obenem pa so vsi trije zapadni zavezniški Italiji obljubili, da ji bodo vrnili tudi Trst in Tržaško ozemlje, da bi tako De Gasperi podprli v borbi zoper komunizem.

Ko so zavezniški Italiji dali to nepremišljeno obljubo, se gotovo niso zavedali težkih posledic, ki jim jo bo ta obljuba povzročila. Tedaj je namreč Jugoslavija bila še pod sovjetskim vplivom. Ko je pa Tito privedel jugoslovansko politiko v zapadne tokove, je dvignil zahteve po Svobodnem mestu Trstu, ki so v teku petih let doživele veliko novih formulacij vse do zadnje, ko je Tito tudi za Svobodno mesto Trst, ozemlje okoli njega pa naj bi pripadlo Jugoslaviji, ker je po veliki večini čisto slovensko.

Tako je gornja obljuba spravila zavezniške v veliko zagato, kako zadovoljiti obe strani: Jugoslavijo in Italijo. Obe pa v svoji sedanji politični strategiji potrebujejo in se nobeni ne bi radi zamerili.

Nam se pa zdi, da bi problem lahko rešili, ako se postavijo na stališče mirovne pogodbe. Na mirovno pogodbo so vsi pristali in jo vsi podpisali. Zdej je treba odgovoriti samo na vprašanje, kaj je več, ali nepremišljena in propagandistična obljuba ali meddržavna pogodba? Hitlerju in tudi Sovjetom so zavezniški očitali, da ne držijo pogodb in dogovorov. Sedaj imajo zavezniški priliko, da pokažejo, ali znajo držati pogodbe ali pa je zanje pogodba tudi samo kos papirja, ki ga zavržejo, ko jim ni več pogodu. Ako zvezniški ne bodo držali drurovnih pogodb, potem ne bodo mogli drugim več kaj očitati in njihov moralni prestiž nad komunizmom, ki ne drži nobenih pogodb, bo utrpel veliko škodo.

Borba med Zapadom in Vzhodom ni samo gospodarska in politična, marveč predvsem ideološka. Zapad se oslanja na krščansko kulturo, na krščanske ideje o pravičnosti in ljubezni. In prav v tem je slabost Zapada, da se ne drži dosledno krščanskih principov, med katere gotovo spada tudi zvestoba v pravičnih dogovorih in pogodbah.

Torej, kaj bodo zavezniški na Zapadu bolj cenili, obljubo ali pogodbo. Od tega bo odvisno tudi zaupanje malih narodov, ki so se zatekli pod zaščito velikih.

Nenapadalna pogodba

Vlada Sovjetske zveze je vedno ostro nastopala proti Evropski obrambni zvezi, ker po njeni izjavi ta ogroža Sovjetsko zvezo. Še posebej je vlada Sovjetske zveze ostro nastopala proti vstopu Zapadne Nemčije v Obrambno zvezo, ker bi to ogrozilo mir v Evropi. Zato je predlagal najprej britanski ministrski predsednik Winston Churchill in za njim tudi zapadno-nemški kancler dr. Adenauer, naj bi Evropska obrambna zveza predlagala Sovjetski zvezi nenapadalno pogodbo. V tej pogodbi naj bi države Evropske obrambne zveze zagotovile Sovjetski zvezi njene današnje meje.

Jamstvo Sovjetski zvezi

Vlada Združenih držav se doslej o taki ponudbi še ni izjavila. Ko je bilo pred letom govora o tem, naj bi Združene države prevzele jamstvo za sedanje meje med posameznimi državami v Evropi, so ta predlog hladno, skoraj odklonilno, sprejeli zlasti v vrstah republikanske stranke, ki takrat še ni bila na vladi. Danes ima ta stranka vlado v svojih rokah. Zato je vzbudila toliko večjo pozornost izjava ameriškega zunanjega ministra Johna Fosterja Dullesa. Ta je na časninarski konferenci v torek, dne 6. oktobra, izjavil, da so med vladami Združenih držav, Velike Britanije in Francije v teku razgovori o nenapadalni pogodbi. Sicer Dulles še ni natančno povedal, kaj naj bi vsebovala ta nenapadalna pogodba, vendar pa je v glavnem povedal, naj bi dala ta pogodba Sovjetski zvezi čisto določena zagotovila za njeno varnost. Ta zagotovila naj bi dajala predvsem jamstvo proti vsakemu napadu Nemčije na vzhodne države. Nadalje naj bi ta pogodba vsebovala določilo v vzpostavitvi vmesnega območja med Nemčijo in Sovjetsko zvezo. To vmesno ozemlje naj bi tvorila veriga držav od severa proti jugu, kar naj bi dajalo jamstvo Sovjetski zvezi proti vsakemu morebitnemu napadu iz Zapada. Končno naj bi ta nenapadalna pogodba vsebovala tudi ev-

ropskim državam jamstvo sedanjih mej.

To naj bi bila glavna določila nenapadalne pogodbe, o kateri pa se še razgovarjajo zastopniki Združenih držav, Velike Britanije in Francije.

Vprašanje Nemčije

Medtem pa so se v sredo sestali v Londonu zastopniki istih treh zapadnih držav, da se posvetujejo o odgovoru vlad treh držav na noto Sovjetske zveze zaradi konference zunanjih ministrov „velikih štirih“. Vlada Sovjetske zveze je namreč odklonila povabilo zapadnih treh velesil, naj bi bila dne 15. oktobra konferenca zunanjih ministrov Združenih držav, Velike Britanije in Francije ter Sovjetske zveze v Luganu. V svojem odklonilnem odgovoru je vlada sovjetske zveze predlagala, naj bi bila najprej sklicana konferenca zunanjih ministrov velikih štirih. Na tej konferenci naj bi reševali samo vprašanje Nemčije. Nato pa naj bi se sestala nova konferenca, kjer naj bi bila zastopana tudi komunistična Kitajska. Na tej drugi konferenci naj bi reševali vsa ostala nerešena svetovno-politična vprašanja.

V zvezi s tem predlogom Sovjetske zveze je izjavil vzhodnonemški ministrski predsednik Grotewohl v svojem govoru dne 6. oktobra, da je treba to ponudbo sovjetske vlade brezpogojno sprejeti, ker ta zagotavlja zedinjenje obeh Nemčij. Nadalje je izjavil Grotewohl, da bi ne bilo mogoče smatrati Zapadne Nemčije nič več za miroljubno državo, ko bi se ta vključila v Evropsko obrambno zvezo. Posledica tega bi bila končno, da bi postala Zapadna Nemčija „območje uničenja“. Zato se bo Vzhodna Nemčija borila z vsemi silami in z vsemi sredstvi proti vključenju Zapadne Nemčije v Evropsko obrambno zvezo. Končno je Grotewohl še izjavil, da bo postala Vzhodna Nemčija s pomočjo Sovjetske zveze vzor demokratske države.

Delitev Tržaškega ozemlja?

Po poročilih iz Londona se posvetujejo zunanja ministrstva Združenih držav, Velike Britanije in Francije o novem poizkusu rešitve tržaškega vprašanja. Ta poizkus naj bi obstojal v predlogu, ki naj bi ga stavile v kratkem zunanja ministrstva omenjenih treh držav italijanski in jugoslovanski vladi. V tem predlogu naj bi bilo rečeno, da se Svobodno tržaško ozemlje razdeli med Jugoslavijo in Italijo. Po tej razdelitvi naj bi dobila Jugoslavija sedanjo cono B (ki jo v resnici tako že ima), Italija pa naj bi dobila sedanjo cono A, ki obsega mesto in pristanišče Trst ter nekaj slovenskega ozemlja.

Uredba o dvojezičnem šolstvu

V torek, dne 6. oktobra, je bilo v prostorih koroške deželne vlade v Celovcu pod predsedstvom deželnega glavarja Ferd. Wedeniga posvetovanje o dvojezičnem šolstvu na Koroškem. Na posvetovanju so bili tudi člani koroške deželne vlade, predsednik koroškega deželnega zbora, po en zastopnik vseh treh nemških koroških političnih strank, strokovnjaki v šolskih vprašanjih ter končno tudi zastopnika koroških Slovencev, predsednik Narodnega sveta dr. Joško Tischler in za Demokrasko fronto dr. Franci Zwitter.

Razprava o dvojezičnem šolstvu je bila na splošno na strokovni višini. To posvetovanje je pokazalo, da je sedanja ureditev dvojezičnega šolstva na Koroškem pravilna. Koroški nemški časopisi pišejo o tem posvetovanju dostojno, le „Kleine Zeitung“

že v naprej so se proti takemu načinu rešitve tržaškega vprašanja izjavili tako v Beogradu kakor tudi v Rimu. V Beogradu izjavljajo, da bi taka rešitev oškodovala narodnostne in gospodarske koristi Jugoslavije in bi izročila slovensko prebivalstvo sedanje cone A „na milost in nemilost“ Italiji.

V italijanskem parlamentu je dne 6. 10. ministrski predsednik Pella ponovno zagovarjal ljudsko glasovanje v celotnem Svobodnem tržaškem ozemlju. Nato pa je bila soglasno sprejeta resolucija, naj se vključi celotno Tržaško svobodno ozemlje Italiji.

se spet po stari navadi zaletava v Slovence, katerim ne prizna niti pravice, da bi zagovarjali svoje zahteve sami in po svojih zastopnikih.

Posvetovanje je bilo sklicano zato, da bi dobili predstavniki političnega življenja na Koroškem potrebne podatke za razpravo o spremembi zakona o dvojezičnem šolstvu. O tej spremembi naj bi razpravljali na jesenskem zasedanju koroškega deželnega zbora. Ako bi hotela biti vlada in ako bi hotele biti koroške politične stranke pravične do Slovencev, bi o spremembi zakona o dvojezičnem šolstvu ne razpravljali. Posvetovali bi se samo o tem, kako naj bi vlada bolj učinkovito kakor pa doslej pazila na izvajanje določb veljavnega zakona o dvojezičnem šolstvu.

KARDINAL ŠTEFAN WISZYŃSKI
nadškof varšavski in gneznski, katerega je komunistična poljska vlada odstavila in dala zapreti.

KRATKE VESTI

Prihodnji svetovni kongres Katoliške mladine bo ob priliki stoletnice razglašena dogme o Marijinem brezmadežnem spočetju v Rimu leta 1954 od 1. do 8. septembra.

Tujski promet v Avstriji je bil letos izredno zadovoljiv. Od maja do avgusta je bilo zabeleženih čez štiri in pol milijona prenočišč za inozemce. Seve so ti tujci prinesli tudi mnogo tujega denarja.

Radi ugodnega razvoja tujkega prometa bo Narodna banka na Dunaju stavila tudi avstrijskim potnikom v inozemstvo letno na razpolago tuje devize v vrednosti 100 dolarjev.

Vloge v zadevah sekanja lesa in pogozditve so oproščene vseh pristojbin.

Tanjug poroča, da so Italijani od začetka zadnje kampanje za Trst že desetkrat kršili jugoslovanske zračne pravice. Po istem poročilu so tržaške oblasti ukinile nekaj razredov slovenskih ljudskih šol na Tržaškem.

V dunajski javni bolnici je bil izvršen bombni atentat, ki je zahteval več smrtnih žrtev in mnogo ranjenecov.

V Ameriki štrajkajo pristaniški delavci in je predsednik uveljavil zopet zakon proti štrajku, ker ta štrajk po mnenju predsednika Eisenhowerja ogroža življenjske in gospodarske prilike naroda.

Amerikanci so baje odkrili novega atomskega špijona, ki pa je član neke zavezniške države. Imena države in špijona samega niso objavili.

Nova vlada v Perziji nadaljuje z aretacijami predvsem članov tamkajšnje komunistične stranke.

Perzijska vlada se zopet pogaja z Angleži in Amerikanci, da bi spravila odvišni petrolej na svetovni trg in bi tako mogla urediti domače gospodarstvo.

V italijanskem parlamentu v Rimu so se poslanci dejansko stepli. Pretep se je vršil med komunisti in fašisti.

Na Koreji se ujetniki zopet upirajo in sicer tisti, ki so bili predani nevtralni komisiji, ker so zaenkrat odklonili vrnitev v domovino.

Rusija je dovolila kitajski sovjetski republikanski posojila za zidavo 91 velikih industrijskih projektov v priznanje kitajskega doprinosu v vojni na Koreji.

Dne 29. sept. l. l. je srčna kap zadela župana zapadnega dela Berlina, prof. Reuterja.

Novo dansko vlado je sestavil predstavnik danske socialne demokratske stranke Hedtoft, ker je ta stranka na podlagi zadnjih volitev najmočnejša danska stranka.

Politični teden

Po svetu . . .

Prejšnji teden smo poudarili prizadevanja najpomembnejših zapadnoevropskih državnikov, oz. njih govore na zasedanju UNO, da bi pridobili Sovjete za sodelovanje pri reševanju perečih mednarodnih vprašanj. Da bi dokazali, da evropska obrambna zveza vključno z Zapadno Nemčijo nima napadal. namenov, so ponujali Sovjetski zvezi varnostne pogodbe. Kajti končno so vse politične in vojaške institucije v dejstvu: Evropska obrambna zveza, Montanska unija itd. Vseevropska miselnost je prodrla globoko v politično in gospodarsko življenje zapadnoevropskih narodov. Čeprav je cilj še daleč, je vendar danes obliče Evrope vse drugačno kot pa je bilo med prvo in drugo svetovno vojno, ko so celini dajale pečat nacionalno-nesrpnosti, ekspanzivistične in tem služeče avtarkične gospodarske ideje. (Avtarkizem = država naj vse, kar potrebuje, sama producira, torej gospodarska neodvisnost od inozemstva.) Po izkušnjah zadnje vojne pa vsa Evropa čuti, da je njen napredek in obstoj samo v gospodarskem in političnem sodelovanju.

Politika Sovjetske zveze je zadnja leta zasledovala taktiko razdvajanja evropskega zapada. V tem ni uspela. Nekatere države kot Anglija, Francija in še mnoge manjše, skušajo po tem neuspehu doseči pri SSSR, da bi jo pridobili za ureditev in rešitev najvažnejših spornih vprašanj, (Nemčija, Avstrija, Koreja), kajti s sporazumom o Nemčiji in Avstriji, bi se blok SSSR približal bloku držav zapadne Evrope, nudile bi se nove gospodarske možnosti in s tem bi Rusija šele pravzaprav postala evropska država.

Sovjetski odgovor na povabilo treh zapadnih sil na sestanek v Lugano

Zgoraj omenjeni govori nekaterih evropskih državnikov so bili v času, ko so Rusi že imeli povabilo, pa še niso nanj odgovorili. Vsebinska teh govorov je imela namen vplivati na stališče vlade SSSR.

Nota sovjetske vlade ima tudi tokrat vse značilnosti sovjetske diplomatske taktike: niti „ja“ niti „ne“, mnogo očitkov in ponavljanj starih argumentov, pa tudi nekaj stavkov, ki puščajo vrata odprta za nadaljnja pogajanja. **Sovjeti ne govore o konferenci v Luganu, pač pa predlagajo dve različni konferenci: eno med štirimi in eno med petimi velesilami.**

Na konferenci štirih (Amerika, Sovjetska zveza, Anglija in Francija) naj bi reševali nemško vprašanje. Konferenca petih (prejšnji štirje in komunistična Kitajska) naj bi omilila splošno napetost na svetu.

V koliko se ti predlogi krijejo s stališči zapadnih držav?

Amerikanci v glavnem odklanjajo način večnega izmikavanja, ki se ga Sovjeti poslužujejo. Tri zapadne sile so Sovjetom predlagale sestanek v Luganu o Nemčiji in Avstriji. Sovjeti v svoji noti odklanjajo konferenco o Avstriji, ker da je to vprašanje mogoče „rešiti po diplomatski poti“ (tu bi nastala prava kolobocija: pred tedni je Kremelj hotel reševati obe vprašanji skupaj, pa so se Amerikanci uprli. Zdaj stojita obe vladi na sebi nasprotnih stališčih). „Diplomatske poti“ bi bilo mogoče nehoti spraviti v zvezo s potovanjem avstrijskega kanclerja ing. Raaba v Pariz in še naprej. Spominimo se v tej zvezi tudi na njegovo izjavo: „Če že ne bo državne pogodbe, pa vsaj deželo spraznimo zasedbenih čet.“

Amerikanci slejkoprej odklanjajo sestanek petih velikih, kjer bi sodelovala kom. Kitajska, kajti ta je že bila povabljen na konferenco o korejskem vprašanju, pa je povabilo odklonila. Vprašanje je, kdaj bo sploh prišlo do teh konferenc, ki jih je UNO dovolj priporočila.

V Angliji so sovjetsko noto sprejeli z nekoliko manjšo rezerviranostjo. Trenutno vodi glavno debato o vseh zunanje-političnih vprašanjih opozicija Attlee-ja, ki ji dobro služi večkrat Churchillov poziv na konferenco med „velikimi“. V tem pogledu bi se uradno angleško stališče nekako skladalo s tozadevnimi predlogi v zadnji sovjetski noti. Toda angleška vlada molči in to mogoče pomeni, da smatra, da je najprimernejši čas za tako konferenco je mimo. Opozicija pa očita, da lord Salisbury, ki je zastopal Veliko Britanijo na konferenci v New Yorku, ni dovolj energično zahteval pri Amerikancih sklicanje takega sestanka med „velikimi“. Levo krilo opozicije — Be-

van — pa zatrjuje, da se komunistično gospodarstvo v Rusiji umika bolj liberalnemu, kar naj bi dokazovale zadnje reforme: povišanje odkupne cene na kolhozih, znižanje oddajnih norm in davčne olajšave. To naj privede do popustljivejšega stališča do sovjetskega režima. — Bevan je star rdečkar-idealista v Angliji, ga cenijo, toda vsega mu tudi ne verjamejo . . .

Španija in Združene države ameriške sklenile pogodbo o vojaških oporiščih

Amerika gre v graditvi svetovnih vojaških oporišč svojo pot naprej. Iberski polotok je nedvomno velike strateške važnosti, je del Evrope, pred katero ga ščitijo Pireneji, je takorekoč del Afrike, s katero ga veže morje in afriške kolonije. Francov režim, o katerem se demokrati teoretiki preklajajo ali je fašistični ali patrijarhistični ali policijski, tudi ni bil pogodbo mnogim amer. zavežnicam. Celo pri Amerikancih so bila mnenja, oz. simpatije različne. Zato so Španijo dolgo puščali ob strani. Zdaj je Francu uspelo dobiti dolarje in Amerikancem dragocena vojaška oporišča. Pravzaprav je vse tako, da bo ostal volk sit in koza cela. Španija ni članica Atlantske zveze in oporišča so Amerikanci dobili

po trgovski poti. Zgradili bodo potrebne naprave, katere bodo potem, ko jih ne bodo več rabili, prodali Špancem. Španci dobijo v obrokih posojila po več deset in sto milijonov dolarjev. Oporišča bodo pod španskim poveljstvom, Amerikanci bodo imeli tam samo stražarje za varnost naprav. Pogodba je sklenjena za 10 let in se potem podaljša za dvakrat po pet let. Španci se obvežejo, da bodo zastavili vse sile v svojo obrambo in obrambo vsega svobodnega sveta.

Odmev po svetu je tak, kot smo pričakovali: socialistične stranke vseh držav protestirajo, stranke, ki so desno usmerjene, pa pozdravljajo. Uradno Angleži ne morejo kaj imeti proti, ker Španija ni sprejeta v Atlantsko zvezo. Francozi so od vseh političnih dogodkov, ki se kopičijo nad njihovo glavo, dokaj zmedeni in čakajo, Sovjeti označujejo pogodbo kot dokaz ameriške napadalnosti in govore Francozom, da bodo od sedaj med dvema mlinskima kamnom: Nemčijo in Španijo, ki jih pa še nikoli ni napadla.

Če omenimo še obsežne vojaške manevre Atlantske zveze, ki se vrše skoraj od Spitzberga do Dardanel preko zapadne Nemčije in v katerih sodeluje na stotine vojnih ladij, tisoče letal in desetine divizij, — potem tudi to dopolnjuje sliko današnjega svetovnega položaja.

Cerkev pod komunizmom

„Ali prizna obtoženec svojo krivdo?“ je vprašal sodnik v varšavski sodni dvorani. „Da“, je odgovoril tih glas. „Priznam . . . in se kesam. Moja krivda je velika.“

To je bil glas Časlava Kačmareka, škofa v Kielcach na Poljskem.

Obsodba se je glasila: 12 let ječe. S tremi drugimi duhovniki in neko redovnico je bil obsojen 22. septembra zaradi „vohunstva in veleizdaje“.

Tako so komunisti zaključili nov režiran proces z namenom, da bi vzeli ugled Cerkev in njenim voditeljem, piše znani ameriški časnikar Paul Ford v svojem komentarju k obsodbi. Komunistična tehnika v tem primeru je bila ista kakor pri mnogih drugih procesih križem komunističnega sveta. Sestavili so dolg seznam fantastičnih obtožb, navlekli na pamet naučenih prič in končno s telesnim in duševnim mučenjem izsilili iz žrtev lažno priznanje.

Vsa leta, kar je bil škof Kačmarek v ječi, so si ječarji nenehno prizadevali, da bi ga prisilili k priznanju. Končno so z mučenjem zlomili njegovo trdnost in voljo do odpora, kakor že nešteti drugim cerkvenim vodnikom.

Madžarski kardinal Jozef Mindszenty, ki je bil leta 1949 v podobnih okoliščinah prisiljen k priznanju in obsojen na dosmrtno ječo, je dobro vedel, kaj mu pripravljajo komunisti. Nekaj ur pred aretacijo je napisal tele besede: „Udeležen nisem bil pri nikakšni zaroti in zato nimam kaj priznavati. Če pa bi kljub temu brali, da sem priznal, in četudi bi bilo priznanje potrjeno z mojim lastnoročnim podpisom, imejte to samo za človeško slabost. Jaz pa že vnaprej proglašam tako priznanje za nično in neveljavno . . . Molim za tiste, ki me obtožujejo in ki po besedah našega Gospoda „ne vedo, kaj delajo.“

Versko preganjanje spada nedvomno med največje razloge, zakaj toliko ljudi

beži iz za železne zavese. Dr. Korovicz Marek, poljski zastopnik pri Združenih narodih, ki je pred nekaj dnevi zaprosil za zavetje v Združenih državah, je izjavil v Washingtonu, da je življenje v njegovi ljubljani domovini pod sovjetsko oblastjo prava mora in da si iščejo ljudje tolažbe v cerkvi.

„Še nikoli v svojem življenju nisem videl, da bi hodilo toliko ljudi v cerkev, kakor zdaj, in sicer od ranega jutra do poznega večera“, je dejal ta 50 letni diplomat.

Komunisti se zavedajo, da je Cerkev v komunističnih državah osnova odpora in svobode in zato so odločeni, da jo zlomijo.

Toda zlomiti Cerkev na Poljskem ne bo lahko. 95 odst. ljudi na Poljskem je zvestih katoličanov.

Pri teloviski procesiji dne 4. junija je izjavil kardinal Štefan Višinski v pridigi, ki jo je imel v nabito polni varšavski katedrali: „Poljski katoličani morajo biti pripravljani tudi na mučeništvo, če bo potrebno. Vzdržati morajo državni pritisk tudi za ceno krvi.“

Devetega junija je spet pridigal v polni katedrali. V pridigi je med drugim dejal, da je položaj Cerkev v tako imenovanih „naprednih državah“ hušji, kakor pa je bil v „temnih dobah“. „Nikar razvoj ni bil dosežen, če škofom ni dovoljeno obiskovati kristjanov v ječah in bolnišnicah, alj če pretepajo in mučijo ljudi v zaporih,“ je rekel.

Že v zadnji številki „Našega tednika“ smo poročali, da je poljska vlada odstavila nadškofa in kardinala Štefana Višinskega. Zaradi tega je papež izobčil iz katoliške Cerkev vse one, ki so to povzročili. — Proti preganjanju Cerkev na Poljskem so protestirali med drugimi tudi dunajski kardinal nadškof Innitzer, westminstrski nadškof Griffin ter new-yorški nadškof Spellman.

„Gospodarstvo“ pri ljubljanski občini

V štev. 30 „Našega tednika“ z dne 23. julija t. l. smo poročali, da je odstopil (pravilno: bil odstavljen) predsednik, to je župan, ljubljanske občine, bivši general in pozneje poslanik na Dunaju, Jaka Avšič.

V torek, dne 29. septembra, se je začela pred okrožnim sodiščem v Ljubljani razprava proti bivšemu načelniku gospodarskega oddelka ljubljanske mestne občine in proti bivšemu direktorju trgovskega podjetja Tekstil v Ljubljani, Ivanu Avšiču. Zadnji je brat bivšega župana Jaka Avšiča.

V poročilu k tej razpravi je med drugim rečeno: „Ivan Avšič je bil preje lastnik manufakturne trgovine v Čopovi ulici. Že med vojno je izkoriščal stisko ljudstva ter

s prikrievanjem in kopičenjem blaga dvigal cene ter si med okupacijo nakupil več parcel in zgradil nad 3 milijone vredno vilo. Tudi po osvoboditvi ni dal skritega blaga v promet, marveč je z njim še nadalje špekuliral. Tik pred nacionalizacijo je trgovino likvidiral, del blaga razprodal, velik del pa spravil v skrivališče v svoji vili in ga v dobi pomanjkanja blaga prodajal po oderuških cenah.“

Kljub vsem tem in še drugim dejstvom, za katere je vedela vsa Ljubljana, je bil Ivan Avšič, ker je bil pač „zgrajen komunist“ in ker je bil njegov brat še bolj izgrajen in zaslužen vodja komunistične partije, imenovan za direktorja trgovskega podjetja ljubljanske mestne občine, kjer je županoval njegov brat.

. . . in pri nas v Avstriji

V zadnjih mesecih opažamo nekam razgibano avstrijsko zunanjo politiko. Razmerje do posameznih zasedbenih sil se je jelo spreminjati. Gospodarstvo se je v tem času v veliki meri usmerilo na izvoz, ki izkazuje že presežek. Rezultati tujskega prometa so bili letos izredno dobri. Po uspelem notranjem posojilu za elektrifikacijo je sedaj finančni minister že drugič prišel s potovanjem v inozemstvo z zagotovitvijo novega zunanje posojila za izgradnjo velikih elektrarn, ki ne bodo služile samo domačim potrebam, marveč bodo omogočale tudi izvoz električne sile. Že sedaj Avstrija oddaja električni tok v Nemčijo in Italijo.

Gospodarska okrepitev države daje seveda tudi v političnem oziru nove možnosti. Vse kaže, da kancler Raab tudi močno posega v zunanjo politiko. Posrečilo se je tekom zadnjih mesecev breme vojaške zasedbe bistveno zmanjšati. Rusi so odpravili kontrolo na meji svoje cone, prevzeli so vse stroške vojaške zasedbe na svoj račun. Pri vsem tem popuščanju na ruski strani ima človek vtis, da se je kanclerju Raabu v veliki meri posrečilo navezati direktne stike med dunajsko in moskovsko vlado in da je komunistična stranka Avstrije zgubila v ruskih političnih računih bistven del svoje vloge.

Ruskemu zgledu so sledili tudi Angleži, ki prevzamejo s 1. januarjem 1954 zasedbene stroške na svoj račun, da pa ta ne bo previsok, bodo zmanjšali tudi vojaške sile, ki so sedaj v Avstriji. Končno je ostalo še vprašanje francoske okupacije. To vprašanje so reševali sedaj na obisku kanclerja Raaba v Parizu. Tudi Francozi bodo stroške okupacije z novim letom nosili sami in bodo istotako zmanjšali število svojih vojakov v Avstriji. Angleško in francosko stališče zmanjšanja zasedbene vojske je izzvalo že nov Raabov korak in sicer pri Amerikancih in Rusih. Tudi pri teh je Raab zaprosil, da bi zmanjšali število vojaščin, kar naj bi bil prvi korak za popoln umik iz Avstrije. Računi kanclerja Raaba grede v smeri, da bi končali vsaj zasedbo, če že ni izgledov, da bi prišlo do državne pogodbe. Na ta način bi država dejansko prišla korak za korakom do svoje politične samostojnosti, katero obljublja in zagotavlja že osem let.

Ministri pripravljajo proračune in koncem meseca bo ta državni proračun predložen parlamentu. Minister za železnice in poddržavljena podjetja je najavil zvišanje voznih tarif na železnicah in avtobusih, finančni minister pa podražitev cigaret in tobaka za 25 odstotkov. To je torej prvi uvod v novo leto. Sicer pa so se avtobusne cene podražile že zadnji ponedeljek za 27 odstotkov. V tej zvezi je minister Waldbrunner govoril na zborovanju sindikatov železničarjev na Dunaju in pojasnil načrte glede elektrifikacije avstrijskih železnic. Povedal je, da mora biti prva skrb obnova tračnic, ker se ravno v tem pogledu med vojno in prva leta po vojni ni nič naredilo. Treba bo tovrstnih vozov in lokomotiv, vse to bo stalo kakih 700 milijonov šilingov. Elektrifikacija železnic se bo nadaljevala. Sedaj je končano delo na progi kakih 1350 kilometrov, predvidenih pa je za prihodnja leta 2500 km. V prihodnjem letu bodo dokončali dela na progi Beljak—Področica in Beljak—Celovec. Seve bodo za ta dela potrebne tudi velike vsote. Elektrifikacija avstrijske železniške mreže bo stala tri in pol milijarde šilingov. To so seveda investicije za dolgo dobo in jih ne bodo mogli kriti iz rednega državnega proračuna, marveč bo treba dolgoročnih posojil. Sadove tega dela bodo uživali rodovi za nami in je naravno, da z odplačevanjem takih posojil tudi svoj del doprinesejo.

Ker so se gospodarske razmere v kmetijstvu tako poslabšale radi nizkih cen pri živini, je močno padlo tudi povpraševanje po traktorjih. Firma Steyr-Daimler-Puch AG je sklenila z italijansko firmo Fiat SA v Turinu dvostransko pogodbo. Avstrijska firma bo dobavila Italiji traktorje, italijanska firma pa bo izdelovala dele za fiat-avtomobile, katere bodo tudi naprej sestavljali v Avstriji.

Dne 18. oktobra bodo v Beljaku občinske volitve in so stranke močno zainteresirane na volilnem rezultatu, ker bo tukaj prvič tudi v Avstriji vidno, kako pojmujejo pri nas izid nemških volitev dne 6. 9., kjer je kancler Adenauer zmagal s tako večino. Za volitve je govoril v Beljaku tudi kancler Raab in sam državni predsednik Körner je obiskal Beljak ravno v tej volilni dobi.

Kärnt. Landes-Brandschaden-Versicherungsanstalt

(Koroška deželna zavarovalnica za škodo po ognju)

Celovec - Klagenfurt, Alter Platz 30

Brzojavi: Kälabrand Ustan. 1899 po koroškem deželnem zboru Tel.: 18-46, 18-47

BRIEFE, WIE WIR SIE TÄGLICH BEKOMMEN

*... und kann der Preispotteffer
von 130.000 Schilling, jetzt, wo
ich schon aufgeben wollte. 2 mal
habe gespielt, nichts gewonnen. Binmal
den Privat. Nun sehe ich, dass man
öfter spielen muss. Ich hatte es...*

Bei dieser Lotterie gelangen
34,160.000 Schilling
zur Verlosung
Mehr als die Hälfte aller Lose wird gezogen.
Am Schluß der Lotterie 100 Sonderprämien
zu je 10.000 Schilling
noch eine Million

Unsere Haupttrefferserien
sind sprichwörtlich!
Sie werden aufmerksam bedient
und von jedem, auch dem
kleinsten Gewinn verständigt.

HAUPTTREFFER

1 Million

Weitere
hohe Treffer:

- 300.000
- 150.000
- 150.000
- 140.000
- 130.000
- 120.000
- 100.000
- 100.000
- 100.000
- 100.000
- 80.000
- 80.000

HIER ABSCHNEIDEN UND NOCH HEUTE EINSENDEN!

Raum zum Aufkleben der Glücksnummern
Wählen Sie von den ausgesuchten
Glücksnummern und bestellen Sie
noch heute!

BESTELLKARTE

Senden Sie mir zur neuen Lotterie:

1/8 zu . . S 20.-   1/2 zu . . S 80.-
1/4 zu . . S 40.-   1/1 zu . . S 160.-

nebst amtlichem Plan und Erlagschein. Zur Wahrung
meiner Gewinnrechte werde ich den Lospreis rechtzeitig
vor der Ziehung bezahlen.

Name und Adresse: _____
_____
_____

Nachfrage enorm!

Nicht aufschreiben

Sofort bestellt

Gerade diesen
Treffen bestimmt
zur Anzahlung sein, den ich
Bedenken bringen möchte
Ziehung: 17. November
Kann 5 mal gezogen werden
Ziehung: 17. November

HIER ABSCHNEIDEN UND NOCH HEUTE EINSENDEN!

Geschäftsantwortpostkarte

Postgebühr beim Empfänger einheben

Falls keine
MARKE
zur Hand,
unfrankiert
aufgeben

Über die Neue Brücke
Fuß der Weg zum Glück!

An die
Glücksstelle
Mihalovits
Wien I.
Wipplingerstr. 21
AN DER HOHEN BRÜCKE

O, domovina . . .

O, domovina, naša mati krasna!
Ljubezni naše vredna si zares.
Naj spremlja te v stoletja sreča jasna,
rosi naj nate blagoslov z nebes!

Bilo je l. 1828. Na Angleškem so bile volitve. Irska je bila tedaj še združena z Angleško (z Britanijo). Irci so hoteli izvoliti v angleški parlament odličnega moža O'Connel-a, da jim pribori dolgo zaželeno versko in politično (narodno) svobodo.

Nastal je strašen volilni boj. Ubogi katoliški irski najemniki so bili gospodarsko popolnoma odvisni od bogatih protestantovskih Angležev. Tako se je torej Angležem posrečilo, da so ustrahovali marsikateriga Irca in da so pridobili zase njegov glas.

Neki ubogi irski najemnik z imenom Pruenty je bil tedaj zaradi najemniških dolgov odpeljan v zapor. Tedaj je prišel lastnik zemljišča, ki ga je imel Pruenty v najemu, v zapor in je rekel: „Prost si, če pri volitvah tako glasuješ kakor jaz.“ — V duši uboega Irca je nastal hud boj. Slednjič je zmagala v njem ljubezen do stradalca družine, ljubezen do žene in otrok proti njegovemu notranjemu prepričanju. Šel je s svojim gospodarjem, lastnikom zemljišča, ki ga je imel v najemu, da glasuje proti O'Connel-u.

Slučajno ga je srečala med potjo njegova žena Brigita. Povedal ji je, kaj namerava. Ko pa je ona za to zvedela, mu je zakli-

cala besede: „Ne stori tega! Misli na svojo dušo in na svobodo!“ (Remember your soul and liberty!) Te besede so učinkovale. Irec se je na mestu obrnil in je šel nazaj v ječo. Ni hotel glasovati proti svojemu narodu in proti svojemu prepričanju. Rajši je sedel v ječi. Ostal je mož-značaj.

Oni izrek uboge irske žene pa je šel od ust do ust, od enega konca irskega otoka do drugega. Na zastave so ga zapisali in na kipih ovekovečili. —

Ne prodaj svojega notranjega prepričanja za materialne koristi! To velja tudi nam. Ostani, kakor te je Bog ustvaril! Ohrani zvestobo svojemu narodu! Spoštuj in ljubi svoj materinski jezik! Ostani značaj, karakter! Misli na svojo dušo in na svobodo svojega naroda!

Zavedaj se, kako lepa je naša materinščina! „So süs, so weich, so vokalreich, so klangvoll.“ — „Tako sladka, tako mehka, tako bogata na samoglasnikih, tako zvoneča.“ Tako je rekel Svicar, ki pozna naš jezik. In ki pozna tudi mnogo drugih jezikov. — Ljubimo to našo lepo govornico!

Ni domovine brez materinščine. Ti dve sta neločljivo zvezani. Ni domovine brez naše pesmi. Ohranimo zvestobo domovini, ljubimo domovino — a to se zgodi le, če ohranimo zvestobo svoji materinski govornici in naši slovenski pesmi. Kajti ti dve spadata bistveno pod pojem „domovina“.

Domovina, vedno mislim nate
in na sestre naše vse in brate!

O okolici Rima

Čas hiti, treba si je pa ogledati še neizmerne podzemeljske rakve, kapele in vhode, ki se imenujejo v kratkem katakombe. Te katakombe so si kopal kristjani skoraj 250 let. Od začetka preganjanja zverinskega Nerona in do krščanskega cesarja Konstantina. Tukaj je pokopanih mnogo svetih mučnikov iz raznih dežel, katere so prignali v Rim in v razveseljevanje razdivjanega ljudstva po zverinah umorili. Tako so katakombe častljivo svetišče, spomenik prvih kristjanov in rekla bi, velikanska knjiga, v kateri beremo zgodovino katoliške Cerkve v prvih stoletjih, napisano s krvjo njenih zvestih in stanovitnih otrok. V njih se nam predstavlja kakor v podobi vera, gorečnost, trpljenje, junaštvo in pobožnost naših prednikov.

Ko je bil ogled katakomb končan, smo si zaželeli tudi videti svetega očeta Pija XII. Podali smo se zato pred papeško rezidenco

Castel Gandolfo, ki je skoraj 20 km iz mesta. Tam je že čakalo stotine ljudi različnih narodnosti. Po dolgem čakanju je tudi nas pozdravil sveti oče kot skupino Slovencev iz Koroške. Tisti trenutek smo soglasno vzdiknili, naj živi sveti oče. S solzami v očeh smo poklekili, ko nam je podelil apostolski blagoslov.

Ker je bila ura že pozna, smo se podali k počitku. Naslednji dan pa smo si ogledali še ostale zanimivosti Rima. Prisostvovali smo svetim mašam, ki so jih opravili naši dušni pastirji v cerkvi sv. Klementa, nakar smo si ogledali cerkev Marije Snežne in stolnico. Obiskali smo tudi baziliko sv. Pavla. Na tem mestu je stala veličastna hiša božja, pozidana 386 po Kristusu in v letu 1823 uničena po požaru. Svetemu očetu Piju IX. pa je bilo zopet mogoče posvetiti novo cerkev decembra 1854. Dolga je 120, široka 60, visoka pa 23 metrov. Pro-

stora je v njej za 25 do 30 tisoč ljudi. Štiri vrste ogromnih okroglih stebrov iz svetlega granita delijo cerkev v pet ladij, vrh teh je bleščeče pozlačen in v lesorezu okrašen strop. Vseh stebrov je nad 80, da se mi je zdelo, kot da stojim v gozdu med debli stoletnih dreves. Nad stebri srednje ladje so krasne mozaik-podobe vseh papežev, počeni od svetega Petra.

Ker tudi telo zahteva svoje, smo se podali proti obali v neko gostilno. Po okrepčitvi se nas je polotila želja po kopanju. Nekateri so ostali raje pri kozarčku rujnega vinca, medtem ko smo se drugi podali ob obali, da bi dobili primeren brezplačen prostor za kopanje. Naenkrat je zmanjkalo ceste in pri obračanju nam je zašel avto v fini morski pesek, katerega naplavlja morsko valovje. Obtičal nam je v tem prevratem pesku. Motor je drdral, a kolesa so se na mestu vrtela. Ker nismo imeli potrebnih priprav ali takozvane lopate, so nam služile roke. Pri tem nam je bilo pošteno vroče, da smo si brisali pot. Seveda smo pri tem pozabili, da so naše roke umazane. Odtiski naših rok so se poznali na obrazu. Smešno je bilo videti nas romarje, ko smo bili tukaj pri tem delu res boski kot se spodobi romarjem. Saj smo se morali sezuti, ker drobna miyka najde vhod v obušalo pa če je še tako dobro. Kljub skrbi, kako spraviti avto na trdnata, smo bili veselo razigrani, da nam je čas kaj hitro potekel, toda nismo bili niti za deset cm bliže trdni cesti. Po dobri pol uri pa se nas je usmilil neki Italijan in nam pripeljal tovorni avto z verigo, ki nas je rešil iz mučnega ali vendar smešnega položaja. Saj je bil obdan od samih smešno umazanih glav kot nekaj v deinskih letih. Hvala Bogu, da je v Italiji tudi voda mokra. Sedaj smo imeli res povod za kopanje. Od škropljenja smo bili vsi mokri in pri tem je celo neki član naše ekspedicije oblečen padel v vodo. Vendar se mora zahvaliti lepemu vremenu, da ni bilo ne ljubih posledic. Kazalec na uri se je zopet nagnil na peto, zato smo se odpravili nazaj v omenjeno gostilno, kjer so nas že težko pričakovali ostali.

Po izdatnem okrepčilu smo se namenili v smeri proti Fontanam. To je mesto, ki je oddaljeno pol ure od bazilike svetega Pavla proti jugu. Tukaj je cerkva svetega Pavla pri treh studencih, kjer je položil voljno sveti apostol glavo na steber in rabelj mu jo je z mečem odsekal. Ko je padla na zemljo, je po pripovedovanju še trikrat odskočila, in na vsak odskok se je odprl studenec čiste vode. Ti trije studenci še sedaj v cerkvi tečejo drug od drugega oddaljeni nekaj korakov. Po pripovedovanju romarjev je voda vsakega studenca drugačnega okusa in toplote.

Streljaj od cerkve svetega Pavla je v neki votlini Marijin kip, ki nas spominja na čudež, ki se je dogodil pred šestimi leti. Tukaj smo tudi zaključili ogledovanje mesta Rima in smo se po dobro prespani noči odpravili proti Pisi, ki kaže s svojimi cerkvami, obzidjem in visokimi poslopji že odzunaj lep obraz. To mesto je stalo in cvetelo, ko Rima še ni bilo. V Pisi je znani poševno stoječi stolp. Od tu nas je peljala pot preko Florence, Bolonje, Padove in Vidma (Udine) nazaj proti domu.

Tukaj se še enkrat zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je bilo romanje res pristrčno in da nam bo ostalo v trajnem spominu. R. M.

. . . in je molil rožni venec

Slavni ljudski govornik in osvoboditelj Irske, odvetnik Daniel O'Connel, se je v angleškem parlamentu več kot deset let boril, da bi za 7 milijonov katoliških Ircev dosegel versko in narodno svobodo. Za ta boj je potreboval mogočnih zaveznikov v parlamentu. Ker pa jih v začetku ni našel, se je obrnil na Mater božjo po pomoč. Vsedel se je v kot parlamenta in je molil naskrivaj rožni venec, medtem ko so njegovi nasprotniki v mogočnih besednih bitkah drug drugega pobijali.

Molitev k Materi božji ni bila brez uspeha. Kmalu je dobil O'Connel zaveznike, najprej starega generala Wellington-a; potem velikega državnika Roberta Peel-a, ki je v obeh parlamentih spravil skozi tzv. „Emancipationsbill“; slednjič lorda Russel-a, ki je hotel katoličanom še več priznati; in slednjič angleškega pesnika lorda Byron-a, ki je na oster način bičal barbarski fanatizem Angležev nasproti svojim sodržavljanom. Tako je O'Connel dosegel zmago za svojo domovino.

VERA IN DOM

Nova (7) številka Vera in dom vabi že v naslovu h Gospe Sveti. Sledi nadaljevalni članek lepe razlage apostolske veroizpovedi: Verujem v občestvo svetnikov. Nato je še nekaj člankov in črtic, ki so to pot srečno prepletene s pesmimi Milke Hartmanove, ki pa žal ne odgovarjajo letnemu času.

Škoda pa je, da so domalega vsi članki vsebinsko enako uglašeni, neizvzemši nadlegendarne črtice „Modri zvezdnati plašč“, za katero bi bilo bolje, da je ne bi bilo v reviji, ker se ne giblje ne na realnih in ne na legendarnih tleh. Izredno lab pa je odliš nekaterih klišejev, da ne omenimo, da pada revija v isto napako kot Nedelja in Otok božji, ki za vse mogoče prilike pri naša stare klišeje.

V reviji bi želeli več vsebine drugega dela naslova.

J. Š. Baar — Al. Nemeč:

ZEMLJA IN LJUDJE

Roman

(38. nadaljevanje)

„Kaj ljudem manjka? Česa potrebujejo? Srca in v njem ljubezni do bližnjega. Kristjani nismo več.“ — da so ga drugi morali miriti in svariti.

„Sveto resnico govori, ne branite mu.“ je klical ognjeviti Mika, ki je zavrgel vse veselje, dovtnje in šale ter mislil na vojsko, na Italijo, na devetinpetdeseto leto, ki ga je pretolkel. „Ni najhuje stati v bitki, se boriti, streljati ali sekati.“ je ognjevito razlagal, „ker v tistem trenutku človek več ne čuti, da je človek, zver, ropar se zbudi v njem. Vrže se v boj kakor zver — ko pa potihne ves ta bes, ko topovi umolknejo, puške utihnejo, potem se spet zbudi človek in pogleda okrog, se zave in se zresni. Tisoče mrtvih leži na bojišču, tisoče ranjenih stoka in tarna, moli, preklinja, prosi ali zmerja. Da, ko slišiš umirajočega, kako v vročici blodi, kliče očeta, mater, brate, sestre, kako kliče ženo in dom — to — to je od vsega najgroznejše.“

„In vse to za prazen nič.“

„Pri Hradcu, pri Kraljevem Hradcu se bo odločila zmaga.“ so tedaj pisali časopisi in slikali, kako posrečen je ta načrt. Hradec — da je nezavzetna trdnjava — sedaj spremenjena v vojaško taborišče — okopi da so polni vode iz Labe, na to trdnjavo da se bo oprl Benedek in zadal Prusom smrtni udarec.

Pa ni zadal . . . Dne 4. julija zjutraj je prišla v Pisek vest o nesrečni bitki pri Sa-

dovi. Z zaničljivim posmehom kakor neverjetno stvar so jo sprejeli Pisečani. Kakor opravljanje in žaljenje „naše vojske“ je prišla tudi v Putimo. Toda strahotna resničnost se s tem ni spremenila. Tega dne je že vsakdo vedel, da je nekaj na tem, ker so prvi hiteli iz mesta uradi, hiteli v Prago in razburjenja ni bilo konca. „Deželno zakladnico peljejo, namestnik beži v Budjevojice, pri škofu Jirsiku na škofiji bo stanoval.“ In za njimi so se sipali manjši zakladničarji in uradniki. Komaj so ti odšli, je njim za petami prišel prvi oddelek vojaštva.

Lilienfeldova brigada je bežala od Prage čez Netolice k Budjejovicam in na piskem trgu so se za trenutek ustavili vozovi za prehrano . . .

Toda vojaki niso peli, ne se smejali. Namesto navdušenja je gledal iz oči bežeče vojske obup in strah pred sovražnikom, o katerem so le slišali. Komaj so se odpočili, toliko da so se najedli in konje nakrmili, že so po mestu doneli zvoki vojaških trobent. Častniki so poskakali v sedla, na tla so zaropotali vozovi. Na enem koncu so z vsa naglico hiteli iz Piska k Budjejovicam, z drugega se je od Žižove k Pisku bližala nova vrsta voz. Toda ti so šli počasi, zelo previdno po tlaku čez most in po ozki ulici navzgor na trg, kajti peljali so ranjence.

En voz, dva, pet, deset voz — kmečkih voz, samih košev, nastlanih s slamo, v njih pa vojaki z obvezanimi glavami, z rokami v rutah, z obvezami na nogah. Prvi se drži za ramo, drugi si tišči prsi, ta se zvija v pasu, oni se lovi za bok . . .

Vozovi se počasi premikajo. V prvem sedi ob kočijažu vojak z rdečim križem na ro-

kavu, bled, nenaspan in otopel za tožbe in zdihe. Peljejo Sase in Poljake, med njimi jih je nekaj, ki so bili v bitki pri Sadovi . . .

Bivši vojaški zdravnik, piseški doktor Karel Malec, že čaka nanje: „Le za mano, za mano, lepo počasi.“ kliče žalostnemu sprevidu in jih pelje po Malem trgu mimo Marijinega lika. Poljaki na zavozih se dvigajo in pobožno križajo.

Ustavijo se pred realno gimnazijo in osnovno šolo, kajti krasne nove šole so spremenili v bolnišnice.

Množica radovednih ljudi, ki bi radi kaj zvedeli o bitki, se stiska okoli njih. Na vseh obrazih je videti prepadenost in sočutje. Gospe glasno jokajo, moške pa stiskajo pesti.

„Ne delajte napotja, če nočete pomagati.“ je strogo, brezobzirno zakričal zdravnik, ko so se ljudje prerivali k samim vozovom — in ljudje so se brž znašli.

Mestne gospe in gospodične so priskočile na pomoč in zdravnik si je izbral izmed njih pomočnice. Nekaterim je ukazal, naj ostanejo pri njem, druge je poslal domov, da bi prinesle platno, rjuhe, pukanico, perilo, sukanec, igle, škarje in tudi vino, kruh, meso, krožnike, žlice. In preden je zagrnila noč preplašeni Pisek, so bili vsi ranjenci prevezani, oskrbljeni, nasičeni in so počivali v snažnih posteljah. Gospe so tekmovalle v delih usmiljenja, držale ranjene ude, jih umivale, obvezovale, tolažile vojake, jih hranile in pojile . . . Navdušenje, spet se jih je lotilo navdušenje, pa ne več tako prazno, neumno kakor pred mesecem, temveč dejavno, plodovito, požrtvovalno navdušenje . . .

RADIONWEISS - schönstes Weiss!

CELOVEC

Nedeljska služba božja je ob pol deveti uri vsako nedeljo v slovenski cerkvi v Priesterhausgasse.

ZA STARČEV SPOMENIK
SO DAROVALI

Neimenovani, 20.—; neimenovani, 30.—; Karel Preč, Stinkenbrunn, 30.—; Marija Trampusch, Dob, 15.—; Johan Zitterer, Blato pri Galiciji, 15.—; Franc Smrtnik, Korte, 25.—; Franc Boltežar, Lobnik, 20.—; Pristovnik, Borovlje, 50.—; prof. Franc Inzko, Bistrica v Rožu, 30.—; Johan Malle, Psinja ves, 20.—; Franc Vodnik, Preitenegg i. Lav., 10.—; Ožbalt Boštjančič, Beljak, 20.—; neimenovani iz Italije, 100.—; Marija Vajvoda, Bajtiše, 20.—; Johan Pernat, Dunaj XV, 20.—; Franc Arneitz, Ledince, pd. Voznik, 10.—; Anton Paintner, Rute 28, 12.—; dr. Grafenauer, Korneuburg, 50.—.

Daruj tudi Ti
za Starčev spomenik!ROMANJE V GOSPO SVETO
18. oktobra 1953

Dušnopastirski urad za slovenske in dvojezične župnije priredi v nedeljo, dne 18. oktobra, skupno romanje vernih koroških Slovencev h Gospe Sveti. Kakor se je portugalsko ljudstvo v težkih časih od leta 1917 naprej zatekalo k Naši ljubi Gospe v Fatimi in našlo pomoč, tako naj naše ljudstvo v svojih velikih potrebah in v skupni stiski vsega človeštva hiti pred milostni prestol Matere božje v častiljivi gosposvetski cerkvi, ki je najstarejše Marijino svetišče na Koroškem. Koroški Slovenci hočemo slediti pozivu dušnopastirskega urada v čim večjem številu in se zglasiti za romanje vsak pri svojem župnijskem uradu najpozneje do ponedeljka, 12. oktobra dopoldne. Vsa za romanje potrebna navodila dobite v cerkvenem listu „Nedelja“.

GLAVNI DOBITEK V ZNESKU
140.000 ŠILINGOV

je izplačala v minuli loteriji poslovalnica „Glückstelle Mihailovits“, Wien I, Wiplingerstrasse 21, „An der Hohen Brücke“, nekemu svojemu naročniku, ki je naročil srečko na podlagi takega prospekta, kakor je priložen tudi današnji številki „Našega tednika“. Taka sreča, da zadenete glavni dobiček, je mogoče namenjena tudi vam. Zato pošljite takoj svoje naročilo, ker je povpraševanje po srečkah zelo veliko.

Obvestilo

Radio-igralska družina iz St. Jakoba v Rožu bo v soboto, 10. oktobra, od pol 19. do 19.15 v radiu podajala zvočno igro:

SVETA HEMA KRŠKA.

Igra nam pokaže življenje in smrt naše koroške svetnice in bo zato gotovo vse zanimala.

ROMARJI V RIM, POZOR!

Na potovanju v Rim in po Italiji smo se na več krajih slikali. Kdor želi za spomin kakšno sliko, naj se oglasi pri upravi „Našega tednika“, kjer si sliko lahko izbere. Fotografije, ki so zelo lepo izpadle, vas bodo še v poznejših letih spominjale na lepe italijanske kraje in na našo skupino o priliki romanja v Rim.

RENAULT 4 CV

avto je nova pridobitev v proizvodnji avtomobilov. To je voz za vsakega človeka in za vsako ceno: po svoji eleganci se kosa z vsemi drugimi znamkami, v priročnosti jih prekaša, v ceni je dosegljiv za vsakega trgovca ali zdravnika. V uporabi bencina je zelo varčen; samo 6 l na 100 km. Ima prednosti avtomobila s streho in brez nje.

Kdor zato želi dober, cenjen, zmogljiv avto, naj si nabavi: Renault 4 CV.

KRANJSKEMU JANEZU

se vodstvo kmetijsko-gospodinjke šole v št. Rupertu pri Velikovcu iskreno zahvaljuje za tako lepo in nepričakovano darilo gramofonskih plošč iz narodnega verskega življenja.

Bog Vam povrni Vašo dobroto!

MALOŠČE

V ponedeljek, 5. oktobra so se prvič odprla vrata nove glavne šole v Maloščah za

Pri nas na Koroškem

učitelje in šolarje, ki so bili do sedaj le gostje ljudske šole na Ledincih. Za Malošče in vso občino Bekštanj je to izreden in važen dogodek.

Ob poti, ki pelje iz Malošč v Šteben, stoji nova glavna šola, katero je zidala občina Bekštanj (Finkenstein). Na prvi pogled je ta šola skoraj prevelika, ker stoji sama zase in nima para v vsej okolici. Tudi pravijo nekateri domačini in tujci, da je za našo pokrajino in vas nova šola prevelik kolos, ki spominja na vojaške kasarne. Drugi pa spet trdijo, da je treba zidati za bodočnost in misliti pri taki zidavi vsaj 50 let naprej, ko se bodo stavile vse višje

liti vsa sedanja glavna šola iz Ledinc v Malošče.

Nova šola stoji Velika, dolga in impozantna! Odprla je vrata za šolarje in učitelje. Naj se šola in vzgaja v njej rod pridnih, značajnih in mladih ljudi!

KORTE

Nismo mogli verjeti, ko je prišla iz Celovca v naše hribe žalostna in pretresljiva vest, da Pristovške Lenčke ni več. Saj je bila vendar pred kratkim še zdrava in vesela, pred nedolгими tedni nam je še stregla in se veselo razgovarjala z nami. In sedaj naj bi bila mrtva? Kako naj si zamislimo življe-

Oabilo

v nedeljo, dne 11. oktobra, priredi ob pol 3. uri popoldne šmihelski pevski zbor pri Favu v Srednji vasi pri Gorenčah

PEVSKI KONCERT

Na programu so narodne in umetne pesmi.

Poje moški in mešani zbor.

Prijatelji lepega petja vabljeni od blizu in daleč.

Vabi šmihelski pevski zbor.

zahteve na šolsko poslopje in šolske prostore. Šola stoji, lepa, velika, mogočna. Hvala Bogu!

Potreba po glavni šoli v občini Bekštanj se je pojavila, odkar se je vedno več otrok javljalo za sprejem v glavno šolo. Šolarji pa so se morali voziti ali v Beljak ali na Ledince. Starši, ki svojih otrok niso hoteli pustiti voziti v šolo, so jih raje pustili v domači ljudski šoli ali pa so jih oddali v kako samostansko šolo. Največji interes na lastni glavni šoli pa je imela domača občina, ki je morala za vsakega šolarja plačati letno kar lep denar, tistim občinam, kamor so zahajali naši otroci v glavno šolo. Tako se je leto za letom izpraznjevala občinska kasa za več kakor 20.000 šilingov, in ta denar niti ni bil vedno dobro naložen, ker je izkušnja pokazala, da je vožnja v šolo brez vsakega primerne nadzorstva otrokom le v kvar.

Med vojsko že se je občina gotovo s primernim pritiskom pogajala za pripravno zemljišče, kjer se naj postavi nova glavna šola. Izbran je bil v ta namen precejšen kos župnijskega grunta. Prostor je bil občini tudi obljubljen, le kupna pogodba se tedaj ni izpeljala. Po razsulu in vojni so novi občinski možje zopet začeli razmišljati o lastni glavni šoli. Bila je tedaj velika mizerija z vlaki in avtobusi, vrhu tega pred občino „Sperrzone“, in število otrok za glavno šolo iz vseh 3 župnij naše občine res veliko. Tedaj se je občinski svet soglasno odločil, da kupi že obljubljeni prostor in tam zgradi novo šolo.

Sčasom pa so se pojavili razni pomisleki zaradi določenega šol. prostora. Bili so nekateri mnenja, da Vodiča vas prometno bolj centralno leži, ker se tam stekata obe železniški progi od Zilje in iz Roža. Zgornji del občine se je zato po pravici z vso odločnostjo potegoval za šolo v Vodiči vasi. Seveda so pri tako velikem in važnem podjetju igrali bolj ali manj lepo vlogo tudi osebni, gospodarski in strankarski interesi. V tem prerekanju in dovoju, ki je svojčas kar močno vznemiril duhove, je obveljal prvi soglasni sklep občinskega odbora, da se postavi šola v Maloščah. In danes ta šola tudi stoji v ponos vedno bolj rastočim Maloščam in vsej občini, ki si je z zidanjem nove šole storila veliko potrebno nalogo in naložila težko skrb in breme. Saj gre zidava takega poslopja kar hitro v težke milijone.

Načrt za šolo je napravil arhitekt Schneider iz Beljaka, ki je že nekaj podobnih šol zamislil. Zidarsko delo je prevzela firma Mihael Tschernutter iz Beljaka, tesarska dela Josef Müller iz Malošč, mizarska dela pa Anton Urschitz in Mat. Mikl iz Mlinar. Instalaterji za centralno kurjavo, vodovod in elektriko so prišli iz Beljaka in Dunaja, slikarji pa iz Štebna in Beljaka.

Z zidanjem glavne šole so začeli jeseni 1919. leta, nadaljevali so 1950 in 1951 je bila nova šola pod streho. V letih 1952 in 1953 pa je napredovalo delo pri šoli tako daleč, da je sedaj toliko šolskih prostorov gotovih, da se more ta teden prese-

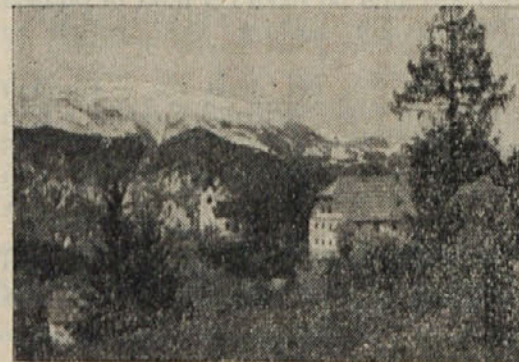
nje pri nas brez nje, ki smo jo imeli radi vsi in smo jo spoštovali vsi?

Sedemdeset let je živela med nami, rastla je med nami, bila vesela z nami in tudi žalovala z nami. Zato so se hotele tudi vse Korte in vsa okolica posloviti od nje. V soboto je najlepše jesensko sonce obsevalo Korte, ko so se zbrali ob 10. uri dopoldne sorodniki, znanci in prijatelji iz vse bližnje in daljne okolice. Bilo jih je okrog 300, kar je za Korte gotovo izredno veliko število. Prišli so iz vseh grap okrog Železne Kaple, iz Sel in z Jezerskega v Sloveniji.

Ob asistenci dješkega župnika Murija, domačega dušnega pastirja g. Holmarja in kaplana g. Polanca iz Železne Kaple je vodil žalni spreved župnik iz Sel, č. g. Vauti. Še preje pa je obirski pevski zbor zapel žalostinko Vigred se povrne. Najpreje sta bili dve tihi sv. maši. Po peti črni sv. maši so se zbrali verniki pred cerkvijo ob novozkopanem grobu. Pogrebna opravila je vodil dješki župnik, nagrobni govor pa je imel domači župnik g. Holmar. V svojem govoru je omenjal silno vdanost pokojne v božjo voljo vedno in ob vsaki priliki. To je pokazala v vsem svojem življenju, posebej pa je to še potrdila v svoji težki bolezni v zadnjih dneh. Vedno je skrbela za cerkev, zelo veliko je molila, navsezgodaj je že oznanjala z zvonjenjem vsem prebivalcem Kort, naj se spomnijo v molitvi novega dneva. Kadar je mogla, je tudi med dnem pohitela v cerkev, kjer je tudi s petjem povzdigovala pobožnosti.

V neprestanem delu je potekalo njeno

KORTE, Pristovnikov dom s cerkvijo in Obirjem v ozadju

življenje; nikdar ni mirovala. Kdor je prišel v Pristovnikovo hišo, temu je postregla in ni vprašala, kdo je in kakšnega prepričanja je. S Pristovnikovo hišo je doživljala njene dobre pa tudi slabe in zelo hude čase. Toda tudi v najhujših časih, med drugo svetovno vojno, ko so z vso silo udarjali v Pristovnikovo hišo najhujši udarci, ni klonila, ni odšla, ni zapustila doma. Kako hudo ji je moralo biti, ko je zvedela, da je padel sin Joško, upanje Pristovnikovega doma. Med vedno smrtno nevarnostjo so se vrstili v hiši obiski partizanov in nemške policije, dokler ni bil že skoraj ob koncu vojne ponosni dom miniran in skoraj popolnoma razrušen. Žalostno je bilo takrat v Kortah, toda tudi takrat je Lenčka vztrajala in delala, neumorno delala. V tem je bila vzgled današnji mladini, ki zapušča v tolikem številu kmečke domove in beži v mesto, kjer je življenje udobnejše. S kako ljubeznijo in s kakšnim požrtvovalnim delom se je po končani vojni nato spet posvetila obnovi doma. Ko je manjkalo delavcev, se je s toliko večjo neumornostjo vso posvetila delu in skrbi za obnovo doma in pa razrušenega župnišča. Pri tem je pozabila na svoje zdravje in šele, ko ji je zdravnik naravnost zapovedal, je odšla v bolnico. Takrat pa je bilo žal že prepozno, že je izgorela v svoji veliki delavnosti in ljubezni do doma in do svojega brata, kateremu je skrbno stregla in mu vodila gospodinjstvo. Malo je danes na kmetih tako skrbnih in požrtvovalnih gospodinj in gotovo bi že zdavnaj zaslužila posebno odlikovanje, na kar pa v svoji skromnosti še pomislila ni.

Težka žalost je padala zato v srca vseh, ko so padale prve grude domače zemlje na krsto, ko se je tudi sonce s svojimi opoldanskimi toplimi žarki poslavljalo od drage rajne in ko so pevci zapeli zadnjo žalostinko.

Vsi znanci bodo drago Pristovnikovo Lenčko ohranili v trajnem spominu. Bog naj ji za vsa njena dobra dela podeli obilno plačilo! — Vsem sorodnikom, zlasti pa žalujočemu bratu, naše prisrčno sožalje.

NOVA KOČA NA OBIRJU

Na Obirju je bila pred drugo svetovno vojno lepa koča ali bolje rečeno planinski hotel. Vojni dogodki so kočo uničili in tako so se sedaj navdušeni planinci odločili za novo zgradbo. Nekaj denarja so nabrali, občini Železna Kapla in Bela pa sta darovali vsaka po 10.000 šilingov. Tako bodo še tekom oktobra turisti dobili zopet možnost, da tudi na Obirju prenočijo in najdejo tam zatočišča ob slabem vremenu.

OB KLOPINJSKEM JEZERU

Naša Gracarca postaja vedno bolj zanimiva. V zadnjem času so začeli riti po njej in v njej. Ne iščejo tam zaklada Atilovega, marveč kulturne tajne preteklosti. Tisočletja nazaj bodo govorile posode in kamni bodo govorili in ni izključeno, da bodo izkopovalci našli tudi kaj iz naše slovenske preteklosti, ker obstoja možnost, da segajo sledovi na Gracarci in v Gracarci preko predzgodovinske dobe v čas preseljevanja narodov. So taka odkritja izredne važnosti. Vse to, kar bodo odkrili, bo tudi naše, domače in radi tega je seve nujno potrebno, da taka naravna bogastva čuvamo in povemo tudi onim, ki ne kažejo za take kulturne vrednote pravega razumevanja. Kaj vse se lahko skriva pod zemljo in čaka človeške roke, ki naj odkrije stoletja in tisočletja preteklosti!

ŠT. VID V PODJUNI

V zadnjem času so pri nas kmetje zgradili precej silosov. Tudi pri naši šoli v St. Primožu so se lotili skrajno potrebnih poprav. Ker ta dela še niso bila končana do srede septembra, s poukom niso mogli pravočasno začeti.

Pri Voglu zidajo novo dvorano. Pri Hoblu pa so dobili hčerko Marijo.

Nekaj naše mladine se je udeležilo tudi romanja na Sv. Višarje, k Sveti Rozaliji pa so romali kar v trumah, kar se je seveda tudi v domači cerkvi poznalo. Za romanje h Gospe Sveti je že prijavljenih za dva avtobusa.

Letina je letos nekam srednja. Krme za živino je zadosti, žita bolj malo, sadja pa nič. Dobro je Vsemogočni blagoslovil krompir. Dolg čas pa nam bo po mostu.

REBERCA

Zadnjo nedeljo je bil marsikateri Reberčan neodločen, ali naj se napoti na cerkevni shod k Sveti Rozaliji, ali naj ostane doma. Doma je bila namreč dvojna poroka, in sicer sta se ženila Birhova fanta. Feliks je poročil Jagrovo Marto, Erneja pa si je poiskal svojo nevesto Erno v Apačah. Novoporočencem želimo vso srečo na življenjski poti.

ŠMIHEL PRI PLIBERKU

Ze precej se sprašujejo ljudje ali v Šmihelu nič ni kaj novega, da ste postali tako tihi in molčeči, nobenega znaka življenja ne najdemo v „Tedniku“.

Ne vemo, ali je kronist imel letno spanje ali pa je šel na počitnice, da se nič ne oglasi. Zato vam pa hočemo danes malo več napisati.

Za jarmak je napravil naš pevski zbor in še 21 drugih romarjev romanje v Marijino Celje. Seveda nismo romali kakor pa naši pradedje in babice, ki so šle peš na Višarje in Marijino Celje, kakor n. pr. Laznikova mati trinajstkrat k nogam in štirikrat z vlakom. Seveda tudi nismo mogli romati kakor kardinali, ki se peljejo s posebnim vlakom ali pa z zrakoplovom na razne evharistične shode. Nas je peljal g. Sienčnik s svojima dvema omnibusoma v Marijino Celje. Pa kljub temu je bilo to pravo romanje.

GOSPODARJI, KMETJE!

Za jesenska dela Vam priporočam svoje izvrstne poljedelske stroje, ki Vam bodo pomagali lahko in hitro pospraviti bogate jesenske pridelke: krompir, turščico, ajdo, rep in sadje.

JOHAN LOMŠEK

ZAGORJE — ST. LIPS, P. EBERNDORF

V največjih Marijinih svetiščih smo se ustavili in pozdravili našo nebeško Gospo z molitvijo in pesmijo. Tako v Lorettu v St. Andražu in pa v Maria Trost, kjer smo imeli skupno z drugo romarsko družbo slovesen vhod in pa litanije ter blagoslov in prisrčen pozdrav po častitem patru kapucinu. Še par Marijinih pesmi in naše potovanje se je nadaljevalo. Čim bliže smo se pomikali največji Marijini božji poti, tem bolj so bile naše misli tudi pri Mariji. Samo tako si moremo misliti, da smo začeli skupno moliti rožni venec in peti Marijine pesmi. Marijino Celje je bilo tako zasedeno, da ni bilo dobiti prenočišča. Zato smo si ga poiskali tja grede v Wegscheid-u, 14 km pred Marijinim Celjem. Zgodaj zjutraj smo se odpeljali iz Wegscheida v nedeljo zjutraj, molili smo rožni venec in peli Marijine pesmi. Še predno so odprli glavna vrata, smo šli skozi stranska, kjer je bila prva maša pri milostnem oltarju. Nato smo imeli mi svojo mašo in pevci so lepo peli, da se je razlegalo po široki cerkvi. Pridružili so se nam pozneje romarji iz Loge vasi in smo imeli skupno ljudsko petje.

Ogledali smo si cerkev in zanimivosti v Marijinem Celju, nato smo se vračali vsi zadovoljni in srečni, saj smo tudi vsi opravili svojo romarsko dolžnost s prejemom sv. zakramentov. Kjerkoli smo se med potjo ustavili, tja ali nazaj, so povsod z velikim navdušenjem poslušali našo lepo slovensko pesem. Posebno še lep bariton je povsod žel zaslužen priznanje. Vsak je bil vesel, da je šel na to lepo romarsko pot.

Drugo romanje, ki smo ga napravili, je bilo z mladino na Višarje; saj nas je bilo kar okrog sedemdeset. Prav veseli smo bili

smo se vrnili domov do Celovca s posebnim vlakom, katerega nam je stavila železnica na razpologo.

Upamo, da bomo kmalu zopet mogli romati na Višarje, kakor so nas gospod župnih z Višarj še posebej povabili v slovesni pridigi, da naj priroma ne samo Podjuna, ampak Rož in Zilja in cela Koroška za 600-letnico Marijine božje poti, ki bo drugo leto, ki bo ob enem tudi Marijino jubilejno leto.

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM

Tudi letos ni manjkalo izletov in prav posebno letos jih je bilo prav veliko. Pivovarna je šla na izlet v Ljubljano, Postojno in Trst ter Gorico, ravno tako je tesarsko podjetje Ignacij Koren v Dvoru priredilo za svoje uslužbence izlet v iste kraje. Obadva izleta je prevzelo avtobusno podjetje Sienčnik Štefan iz Dobrle vasi. To podjetje je peljalo naše šolarje na izlet preko Labudske doline na Štajersko, v Breže, št. Vid in domov. Drugi izlet pa je bil na krajši proggi preko Velikovca, Mostiča v Hüttenberg in preko Neumarkta v Breže ter nazaj v Celovec in nazaj domov. Tretja partija pa si je ogledala z istim prometnim sredstvom naša jezera.

Za binkošt so nekateri zasebniki šli tudi v Ljubljano, Postojno in Trst. Tako je postalo morje in Postojna v zadnjem času obče priljubljeni kraj, kamor se gre na izlet. Z izleti se širi naše obzorje in naše spoznanje krajev, ko smo tako zariti v našo zemljo. Na drugi strani pa se praznijo z izletom naše možnje, ker vsak izlet napravi občestvo za par tisočakov revnejše.

Tržaški radio

Vodstvo tržaškega radia je prevzel ravnatelj postaje g. Rim. Kakor smo tudi mi že ponovno poročali, imajo v Trstu tržaški Slovenci svojo radio postajo in sicer Trst II, medtem ko Trst I pošilja izključno italijanski program.

Novi ravnatelj je takoj ob nastopu svoje službe sklical tiskovno konferenco, da tako seznanji časnikarje s svojimi načrti dela in izve od njih tudi želje poslušalcev, saj je časopisje izraz javnega mnenja.

Na tej tiskovni konferenci je bilo tudi dosti kritike o oddajah postaje, češ da se premalo ozira na potrebe delovnega ljudstva, ker pač delavca bogato obložena miza bogatašev ne zanima dosti. Tudi gospodarske in kulturne oddaje naj bodo prikrojene interesu poslušalcev. Odločno so časnikarji zastopali tudi mnenje, da morajo biti oddaje na slovenski postaji res slovenske, saj so itak Italijani skozi celih 25 let pripovedovali, da so Slovenci brez lastne kulture.

Novost v oddajah bo sedaj predvsem v govornem sporedu, oddaje te vrste bodo krajše in številnejše. Novice bodo oddajali kar sedemkrat na dan.

Tudi koroški Slovenci bi imeli za celovško radio postajo marsikatero želje. Oddaje iz književnosti bi pač morale biti prikrojene tako, da bi mogel slediti tudi preprost človek, ki ni imel prilike, da se leta in leta na šolski klopi bavi s književnostjo. Isto velja za gospodinjske oddaje. Slovenski poslušalci so pač predvsem kmetje in tem bi bilo treba nuditi potrebnih navodil, za kometiko in lepoticenje pač kmetica nima ne interesa in tudi ne časa.

Solza

Kakor rosa nežno cvetje lice si mi orosila, ko me je ljubeča mati prvič v zibko položila.

Od tedaj si mi družica, kamor me povede cesta. — Srca so se ohladila, ti pa si ostala zvesta.

Lajšaš skrite bolečine, zmote pod kesanje skrivaš, vest hladiš, čeprav si vroča, kadar madeže izmivaš.

Solza, kapljica srebrna, grenka, kalna ob ločitvi; bolj pa kakor biser svetla si na licu ob vrnitvi.

Čas nabira čelo v gube, bežnost hladne sence riše; ti edina spremljaš vzdih, dokler smrt te ne obriše.

Limbarski

Z električno lokomotivo proti Trbižu

Ponedeljek, dne 28. septembra, bo zapisan v zgodovini razvoja koroških železnic kot pomemben dan. Ta dan je bil vzpostavljen električni promet na proggi Beljak — Podklošter — Trbiž. S tem je vzpostavljena zveza električnega obrata na že preje elektrificirano proggo Beljak — Špital — Salzburg in na omrežje italijanskih železnic od Trbiža naprej.

Slavnost je začel prometni minister dipl.-ing. Waldbrunner, ki je v svojem govoru poudaril velike prednosti električnega pogona. Ta pogon je mnogo cenejši in so stroški za tovorno blago na elektrificirani toda daljši proggi iz Beljaka do Dunaja preko Salzburga nižji, kakor pa na neelektrificirani proggi preko Celovca in Semmeringa, četudi je ta progga za 130 km krajša. Zato je tudi načrt prometnega ministrstva elektrificirati čim več železniškega omrežja. Danes pa je šele 22% vsega avstrijskega železniškega omrežja elektrificiranega. Ob enem je prometni minister najavil, da bodo že prihodnje leto začeli z elektrifikacijskimi deli na proggi od Beljaka do Celovca in na proggi od Beljaka do Področice.

Slovesnosti v Podkloštru se je udeležilo tudi večje število gostov iz Italije, tako med drugimi državni tajnik Bovetti in generalni direktor italijanskih državnih železnic.

V imenu koroške dežele je govoril deželni glavar Ferd. Wedenig, ki je poudaril najpreje gospodarski pomen novo elektrificirane proge, ki naj pomaga do večjega blagostanja na tej in drugi strani meje. To pa bo gotovo tudi pripomoglo do še bolj-ših medsebojnih odnosov med dvema sosednima narodoma. Vse to pa naj bi bilo vzgled sporazumevanja med narodi sveta.

Ko je posebni vlak s številnimi gosti pripeljal iz Podkloštra na Trbiž, ga je tam pričakovala ogromna množica ljudstva, ki je došle goste navdušeno pozdravljala. Najpreje je pozdravil goste zastopnik italijanskih železničarjev, ki je izrazil željo po skupnem delu obeh narodov in po miru v svetu. Odgovoril mu je avstrijski prometni minister ing. Waldbrunner, ki je ponovno poudaril važnost proge od Beljaka do Trbiža za mednarodni promet. Ta progga naj bi povezovala v bodoče narode v miru in blagostanju.

Na tečaju za konserviranje

V bližajoči se jeseni, ob času zorenja raznih sadežev na vrtu in polju, se zbudi v vsaki gospodinjji želja, da bi si tudi za zimo nekaj od tega pripravila in shranila. Da je to res potrebno, mora uvideti vsakdo, ker naše delo tudi ob času zime, ko naš vrt počiva pod belo odejo in stoji sadno dreve prazno, pravtako potrebuje različno hrano, katera mora vsebovati vse hranilne snovi v zadostni meri. Posebno še ob praznikih in obiskih smo veseli, če se moremo postaviti s kakršno koli zelenjavo ali sadjem iz naše lastne shrambe. Vsega tega pa se je treba naučiti, ker „vaja dela mojstra“, ne pride to samo od sebe, ali celo čez noč. Zato me je razveselila v „Tedniku“ napoved in vabilo na tečaj za vkuhanje pri č. šolskih sestrah v št. Rupertu. Kot absolventka kmetijsko-gospodinjskega tečaja v št. Rupertu sem bila prepričana, da se bom lahko tudi tokrat še mnogo koristnega priučila. Zato sem se seveda brez oklevanja podala v „Narodno šolo“, da se napovedanega tečaja udeležim.

Tam sem po štirih mesecih spet srečala svoje drage prijateljice — sošolke. Vesele svidenja in nasmejanega obraza smo si segle v roke.

Pod vodstvom č. sester smo znosile iz samostanskega vrta vse, karkoli je primereno za konserviranje. Trideset veselih deklet je s pridnimi in spretnimi rokami snajžilo, rezalo, vlagalo in kuhalo. Vmes menjavalo spomine, misli in načrte, se brezskrbno smejala in zvonko prepevalo lepe domače pesmi.

Razstava je pokazala, da se je dosti sto-

rilo in da je tečaj imel velik pomen. Dan razstave je privabil mnogo naših ljudi, zlasti deklet, največ bivših gojenk „Narodne šole“. Bil je ob enem tudi dan duhovne obnove s predavanjem duhovnega življenja, ki nas je znova navdušilo za ideale zavestnega krščanskega deklitstva. Nato pa je bilo zborovanje absolventk gospodinj-skih šol.

Sklenila se je ustanovitev „Zveza absolventk gospodinjskih šol“. V njej naj naprej živi v gospodinjski šoli zasnovana prisrčna skupnost med dekleti in ženami, ki so se kdaj koli šolale v kmet.-gospodinjski šoli.

Na splošno željo je vodstvo te zveze prevzela gđc. Milka Hartmanova.

Za popoldansko prireditev so prijatelji „Narodne šole“ in ljubitelji slovenske besede in pesmi docela napolnili telovadnico. Na sporedu je bilo rajanje in petje deklitškega zbora pod vodstvom č. gospoda profesorja Miheliča. Slavnostni govor je imel častiti gospod župnik Lovrenc Kaselj. V simbolični igri „Gojenka“ smo spoznali prelepo, zlata vredno doto, ki jo vsakemu dekletu podari samostanska gospod. šola.

Zadovoljni smo se proti večeru vračali domov, z iskreno željo v srцу, da bi požrtvovalno delovanje naših dragih č. šolskih sester čedalje bolj uspevalo in da bi čim več staršev izročalo svoja dekleta v šolanje in vzgojo tem tako dobrim vzgojiteljicam bodočih gospodinj in mater.

A. R., absolventka gospodinjske šole v št. Rupertu.

Bršljanski:

Kraševki

Po Gôspe Sveti Tvoje duše hrepenenje do mene prišlo je kot zvôki citre, kot šepetanje sanj — vodice hitre, ave Marijin glas — pod noč raznaša ga zvonjenje...

Na Krasu zdaj že grozde dozoreva, kamilce zlate tak duhtijo ob Mariji, ki na križpoti pilj! imá, v Božjem siji živi in le škrjanček čopasti Ji peva...

Ob pilju bôra, stara samotarja stojita, znâmenaja stražarja, kdor Mater božjo ljubi, ta dosegel bo starost, na zemlji ga pomlaja, v raju vrne mu mladost.

Zelén kot bor ob pilju v svitu razodetja stoji in ne boji se tîmlega stoletja. V zarje Vidove je vabil pesnik, jaz v zarje Vnebovzete naprosim Te, da moliš zame pred oltarjem Gospe Svete.

1) pilj — znamenje.

PREGOVORI

Kjer je led tanek, tam poka.

Tudi najglasnejši boben nima v sebi nič drugega kakor zrak.

Kar si si prihranil, tega ni treba zaslužit.

Ko vino premaga glavo, tudi noge niso več tvoje.

Prazna vreča ne stoji pokonci.

Jesenski in zimski plašči

Kakor vsako leto v tej sezoni, smo bili tudi letos povabljeni, da si ogledamo vrsto izdelkov tovarne oblačil Ketter-Moden-Pickl. Videli smo kar čez 80 površnikov in plaščev vseh vrst, od preprostih pa vendar okusnih plaščev za mlajša dekleta pa do zelo elegantnih modelov. Kar nam je pri tej razstavi posebno ugajalo, je bila lična in solidna izdelava in resnično neoporečno se prilagajajoča oblika modelov. Kje je razloga za to skrivnost? — Plašče izdelujejo skoro izključno po principu krojenja za moške. Tako smo n. pr. videli tri lepe modele iz neoporečnega diagonalnega velurja, v celoti podložene z vložki iz vatelina, v desetih barvah. Cena za komad pa samo 580 S. Čeprav se v mestu daje prednost bolj sivim in črnosivim odtenkom, pa smo vseeno videli pri gladdem cibelinu krepke rjave, rjaste in posebno še lepe polne zelene barve.

Double-plašči — ki so sploh specialiteta te tvrdke — so izdelani s karo- in traheh-herbom, pri čemer se uporablja tako imenovana angleška podlaga, pri tem pa pride lepota blaga na hrbtu posebno lepo do izraza.

Za ulico in šport so bili ohlapni noppen- ali diagonal-plašči s trpežnim tweedom ali pa tudi z moškim, zelo lepim double-blagom.

Presenečenje vzbujajo s krznom podloženi plašči. Velikopotezni, klasični in liniji iz posebno dobrega blaga, podšiti s hrčkovino, oppusom, rekunovino, pri pokritejših blagovih pa s perzijskim ovratnikom.

Posebno razveseljivo je, kakor nam je dipl.-trg. Ketter mogel povedati, da so se lahko pri vseh zimskih plaščih držali v kalkulaciji starih surovin-skih cen.

V nato sledečem ogledu podjetja smo se prepričali, da ima načelo podjetja: „Moden-Pickl Vas oblači za stopnjo bolje in ceneje“ svojo polno upravičenost.

STUAG

PODJETJE ZA GRADNJO CEST IN NIZKIH ZGRADB
DELNIŠKA DRUŽBA

PODRUŽNICA V GRAZ-U ZA ŠTAJERSKO IN KOROŠKO

GRADBENO VODSTVO:

Velikovec-Völkermarkt — Tel. štev. 368

Izvaža vsa dela pri gradnji cest, asfaltiranju in talnih zgradbah — Lastna naprava za drobir in vroče mešanice za posipanje cest v kamnolomu Trušnje — Trixen pri Velikovcu

DOBRA KNJIGA

še vedno najlepše darilo za vsako priliko

Album Koroške	15 šilingov
Rotija (Mauser)	4.—
Sin mrivega (Mauser)	4.—
Prekleta kri (Mauser)	4.—
Cmokec poskokec (Bazilij)	3.—
Jamnik (Mauser)	8.—
Cela kolekcija stane	25 šilingov

Za inozemstvo stane cela kolekcija 2'5 USA dolarjev

Elektro-zagonske baterije za vozila

Stacionarne baterije s ploščami z veliko površino

Telefonske baterije

Baterije za motorna kolesa

Startne baterije

Radio-baterije

Akkumulatoren-Fabrik Dr. Leopold Jungfer

Bistrica v Rožu - Feistritz im Rosental

KATZ & KLUMPP d. z. o. z.

Brnca-Fürnitz, Kärnten, Tel.: Beljak-Villach 60-19

ZAUPNIK:

FÜRNIETZER HOLZWERKE

družba z o. z.

Proizvaja:

DROGE
JAMBORE
PRAGE
REZAN IN STAVBENI LES
ZABOJE IN ZABOJČKE

ADOLF CAMPIDELL

SLIKAR — ZLATAR — KIPAR

Prezemam VSA POPRAVILA CERKVA
in vzdavo OKLOPNIH TABERNAKLJEV

FEISTRITZ AN DER DRAU — KÄRNTEN

— TELEFON 248

INTERCONTINENTALE A. G.

ZA TRANSPORTE IN CELOTNI PROMET

podružnica:

PODROŽČICA — ROSENBACH

Telefonska številka 8 (248)

prevzema vse vrste prevozov v tu- in inozemstvo ter jih izvršuje točno in poceni

Najlepši plašči za jesen in zimo!

Naši plašči v nedosegljivi izbiri, vseh oblik, blagovnih vrst in barv vas bodo navdušili!

In cene?

Nekaj primerov iz naše zmogljive lastne izdelovalnice: športni plašči, Noppen, čeli podloženi v dobri izvedbi

§ 470.—

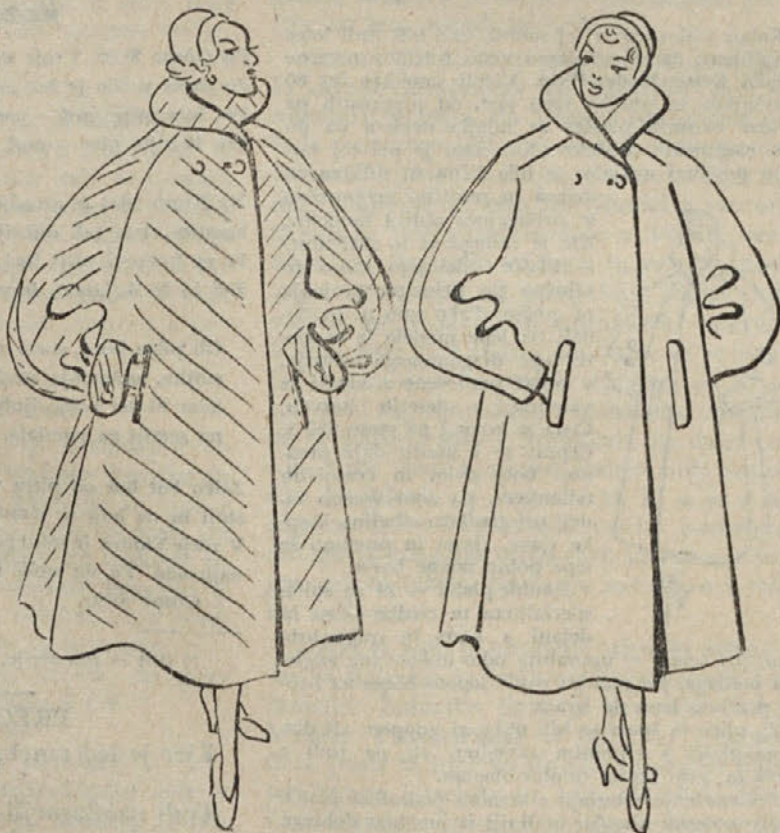
Naša posebna ponudba: Diagonalni velour-plašči iz ovčje volne v 10 barvah, KS, podloženi, na vatelinu iz ovčje volne, lepi modeli

§ 580.—

Prekrasni modelni plašči iz double-a, zibelin, najfinejši velourji z ali brez krznene obloge

§ 980.—

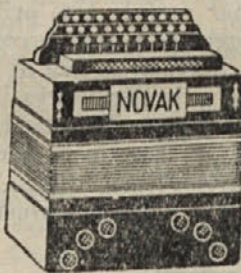
do § 1.400.—

Moden-Pickl
Celovec-Klagenfurt, Paradeisergasse 4

Moden-Pickl Vas obleče
iz lastne izdelovalnice za
stopnjo boljše in ceneje!

Dolgo žije, ki SCHLEPPE pije

HARMONIKE
IN AKORDEONI

Novoprodukcija vseh vrst. Vsa popravila. Vsi sestavni deli.

R. NOVAK Cenik brezplačen.
Razpošilja na vse strani.
CELOVEC, Ebentaler Strasse

**Josef
Weinländer**

UMETNI MLIN

Celovec — Klagenfurt

Papiermühlgasse 66,
Telefon 20-99

Kmečki gospodarji
lastniki traktorjev!

Mislite pravočasno na
jesenska dela na polju
in naročite za vaš traktor

Diesel-olje
in Favorit motor oil

RUMWOLF
UVOZ MINERALNIH OLJ

Celovec-Klagenfurt, Stauderhaus

Oktober v sadovnjaku

Letos se s sadno letino ne moremo ravno preveč pohvaliti. Spomladanska slana je vzela mnogo obetajoče sadne nastavke. Ravno v takih letih pa še posebej spoznamo velik pomen sadjarstva za naše gospodarstvo, ker nam manjkajo dohodki iz prodaje sadja, ker nam manjka sadja v gospodinjstvu in nam manjka tudi moštnega sadja. Kdor pa ima kljub vsemu letos še nekaj sadja, ga bo tudi toliko bolj znal ceniti, ker ga bo mogel dobro prodati.

Pozno zimsko sadje še ni obrano, vsaj pravilno ne bi bilo, ako bi bilo že obrano. Prezgodaj obrano sadje nima trajnosti. Ako torej posebno slabo vreme, viharji ali zgodnja slana naravnost ne sili, da začnemo s predčasnim obiranjem, pustimo sadje na drevju do drevesne zrelosti. Sadje, ki ga pozno obiramo, je mnogo bolj aromatično in ima mnogo lepšo zunanost. To oboje pa vpliva v veliki meri na ceno sadja.

Zato začnemo z obiranjem poznega zimskega sadja takrat, ko se peclji lahko odločijo od drevesa. Pri tem pa je treba še

gnati. Jeseni zavarujemo mlada sadna drevesca pred divjačino z žično mrežo, s slamo ali pa z latami.

V drugi polovici meseca oktobra začnemo z gnojenjem sadnega drevja. Gnojimo s hlevskim gnojem, s 40-odstotno kalijevo soljo, s Thomasovo moko in z apnom. Pomisliti moramo, da moremo pričakovati dobre letine in dobre pridelke samo od drevja, ki ima v zemlji dosti hranilnih snovi. Ne smemo pa gnojiti istočasno s hlevskim gnojem in z apnom. Ako gnojimo s hlevskim gnojem v jeseni, bomo gnojili z apnom šele v spomladi in obratno.

Pred gnojenjem odpadlo listje pograbi in odstranimo. Ako pustimo listje pod drevjem, je to listje najboljšo zavetišče pozimi za sadne škodljivce. Tega zavetišča pa škodljivcem ne smemo pustiti. Ko gnojimo, prekopljemo obenem tudi zemljo pod drevjem, to pa vsaj pod mladim drevjem.

Tudi jagodičasto sadje potrebuje skrbne roke in ga ne smemo pustiti, da raste divje kakor navaden grm. Pri jagodičastem grmovju moramo izrezati stare veje, grmovje moramo očistiti. Tudi jagodičastemu sadju moramo gnojiti. Pri tem pa prekopljemo zemljo pod grmovjem. S tem bomo koristili grmovju, bomo pa istočasno uničili veliko število škodljivcev, ki so se zabubili v zemlji.

Ako lepljivih pasov še nismo pritrdili na drevesna debela, storimo to čimprej. To je najboljša sredstvo proti zmrzlikarju (Frostspanner). Ko odpade listje, poberimo z drevja goseničja gnezda in pa sadne mumije, ki so ostale na drevju. Vse to uničimo.

Od konca meseca oktobra naprej pa do takrat, ko začne močno zmrzovati, moremo opraviti še vsa zemeljska dela v sadovnjaku. Sedaj izkopljemo tudi jame za drevesca, ki jih bomo sadili v zgodnji spomladi.

Ako bomo vsa ta dela lepo opravili, bomo prepričani, da smo opravili do sadja samo svojo dolžnost in da moremo zato tudi pričakovati, da nam bo sadje to naše delo v prihodnjem letu obilno poplačalo.

VSE IZ AVTOMATA

Pri zadnjem sestanku proizvajalcev ameriških prodajalnih avtomatov v Chicagu so razstavili tudi najnovejši avtomatični prodajalni stroj. Ta stroj more prodajati vsak predmet od sladoleda pa do brivskega mila. — Spet drugi avtomati servirajo tople in hladne sendviče (narezke), menjajo denar in masirajo.

Našim gospodinjam

Sadje v steklenicah

V zadnjih tednih se je veliko govorilo in pisalo o konserviranju sadja in zelenjave. Med tem sta bila tudi zadevna tečaja v št. Jakobu in št. Rupertu. Udeležba pri obeh tečajih je bila velika. Ker pa je kljub temu to le majhen procent naših gospodinj in deklet, zato se nam zdi potrebno, da spregovorimo še nekaj splošnega o konserviranju sadja in zelenjave.

Letošnja letina je v splošnem boljša od lanske, predvsem na polju, travniku, vrtu in ponekod tudi v sadovnjaku. Urnih korakov se nam približuje zima, zato pohitimo, da pravočasno spravimo vse pridelke pod streho.

Kjer je sadje obrodilo, tam je z njim veliko dela. Boljše sorte sadja obiramo in spravljamo v sadne shrambe za zimo. Zrelo pobiramo in sušimo kar v krušnih pečeh na lesah. V zadnjih tednih, ko je bilo še precej vroče sonce, smo ga zunaj kar dobro posušili. Sadje, ki ni za shranjevanje in sušenje, pa porabimo za mošt in domači kis. Velika škoda pa je iz sadja kuhati žganje. Sicer je žganje za zdravilo pri hiši tudi potrebno, vendar iz sadja imamo lahko mošt in potrebno žganje. V ta namen sadje najprej srednje močno sprešamo in tropine za nekaj dni damo v kad. Tu se sladkor spremeni v alkohol, v nekaj dneh iz tropin skuhamo žganje.

O skranjevanju sadja v sadnih shrambah in o ravnanju z moštom bomo drugič pisali.

Za sadje, ki ga imamo konserviranega v kozarcih, za marmelado in suho sadje skrbimo, da se ne bo pokvarilo. Ker je bilo letošnje leto doslej precej mokro in mrzlo računajmo s tem, da vse, kar konserviramo, ne bo tako trpežno. Zato pogosto pregledujmo izdelke v shrambi. Prve tedne vsaj dvakrat, ko bo pa nastopila trda zima, pa po enkrat na teden.

Znaki kvarjenja: Pokrov pri patentnem kozarcu, ki je dobro držal, odstopi. Znamenje, da je prišel zrak v kozarec. Pri kozarcih, ki so zavezani s pergamentom ali celofanom, se papir izboči. Ako se vsebina v kozarcih kvari, se tvorijo plini, ki pritiskajo na papir, da se vzboči navzven. Istočasno postane tekočina v kozarcih, v kateri je sadje in zelenjava, kalna, motna. Ako je kvarjenje napredovalo, se dvigajo zračni mehurčki po tekočini navzgor. V vsakem slučaju tekočino odlijemo (pri tem lahko vloženo sadje in zelenjava ostane v kozarcu). Nato splahnemo s čisto vodo ter

nalijemo v kozarec novo, prav takšno vodo kot je bila prej na sadju ali zelenjavi. Ako pa imamo pri roki še istovrstno sadje in zelenjavo, prejšnje porabimo in vkuhamo drugo.

Kozarce z marmelado vedno napolnimo do roba in pokrijemo s papirjem, ki smo ga namočili v močno žganje. Ob robu posipljimo salicil. Oboje varuje marmelado pred plesnobo. To opravimo zelo hitro, da se marmelada tudi na površju ne shladi. Ako marmelada splesni, plesen odstranimo in marmelado prekuhamo. Zadostuje tudi, da plesen odstranimo, marmelado pokrijemo s papirjem v žganje namočenim, posipljemo s salicilom in zavežemo.

Suho sadje hranimo v snažnih lesenih zabojih ali vrečah v suhem in zračnem prostoru.

Stari gumijasti obročki, ki so izgubili elastičnost, navadno ne primejo. Ako damo dva skupaj, za eno leto še prilhanimo izdatek za nove. Da ostanejo dalje časa voljni, elastični, jih po uporabi operemo in namažemo z glicerinom ter obesimo na paličico ali staro kuhalnico. Vsak kozarec, ki ga izpraznimo, takoj umijemo in shranimo na določen prostor, da se ne razbije ali izgubi.

GNOJENJE Z DUŠIKOM

V Združenih državah so v zadnjem času dosegli zelo lepe uspehe z večkratnim poletnim škropljenjem sadnih plantaž ter jagodnih nasadov ter njiv z lucerno, ki so jih škropili z vodo razredčeno raztopino dušičnega gnojila, to je s sečnino. V poletni rasti so škropili dva- do trikrat. Najpreje takoj ob začetku rasti, drugič in morebiti še tretjič pa med rastjo na zelene liste.

Medtem ko so bili uspehi gnojenja pri dosedanjem gnojenju zemlji vidni šele po dveh do treh tednih, se je pokazal učinek direktnega gnojenja na liste rastlin deloma že po osmih urah.

NARAVNI IN UMETNI KAVČUK

Svetovna proizvodnja naravnega kavčuka je v zadnjih mesecih nazadovala in je dosegla v prvih sedmih mesecih letošnjega leta približno 1 milijon ton, torej za okrog 42.500 ton manj kakor pa v istem obdobju lanskega leta.

Pač pa je v istem času znatno narasla proizvodnja umetnega kavčuka, ki je dosegla v prvih sedmih mesecih letošnjega leta okrog 600.000 ton, torej za okrog 60 tisoč ton več kako lansko leto v istem času.

Kolesa
Šivalni stroji
Ugodni plač. pogoji,
tudi na obroke pri
NIEMIEZ & RIEPL
kmetijski stroji in popravilnica
VELIKOVEC — VÖLKERMARKT

posebej poudariti, da ja ne obiramo sadja takrat, ko je mokro ali vlažno, ampak vedno le pri suhem in lepem vremenu. Nato pa sadje res strogo sortirajmo, varujemo ga pred vsakim udarcem ali vtisom pri prenašanju in vskladiščenju.

Ko smo sadje spravili, moramo takoj skrbeti za prihodnje leto. Najpreje odstranimo vse opore, ako smo te letos sploh potrebovali. Opore spravimo na suh prostor. Nato začnemo s čiščenjem sadnih debel, odstranimo suho skorjo, mah, lišaje, suhe veje in vodne poganjke. Sedaj je najbolj ugoden čas za odstranitev odmrlih poganjkov in suhih vej, ker moremo videti vse mrtve veje, dokler je drevo še v listju.

Ako sadimo nova sadna drevesca že sedaj v jeseni, moremo s tem začeti takoj. Drevesca, ki so vsajena v prvi polovici meseca oktobra, se še jeseni vkoreninijo. To pa je velika prednost v primeri z onimi drevesci, ki jih sadimo v spomladi, ko se morajo drevesca vkoreniniti in tudi že po-

Skrozi tri stoletja „Schloßbräu“

(5. nadaljevanje in konec)

Druga najvažnejša surovina pri proizvodnji piva je slad. Slad (Malz) nastaja pri kaljenju različnih vrst žita, pivovarniški slad pa dobivajo v glavnem iz ječmena. Ječmen pri tem navlažijo v velikih prostorih z vodo. Začetek kaljenja je opaziti po tem, da postane vidna na enem koncu ječmenovega zrna mala koreninica. Ko nato klica raste, se tvori pri tem posebna snov, diastaza. Ta diastaza spreminja glavne sestavne dele žitnega zrna, to je škrob, iz katerega nastaja pri mletju moka, v sladni sladkor. Največ diastaze se tvori v klici takrat, ko doseže klica ječmenovega zrna enkratno do en in polkratno dolžino ječmenovega zrna.

Namakanje oziroma navlaženje ječmena zaradi kaljenja traja 40 do 100 ur, kar se ravna po kakovosti piva, ki ga hoče pivovarna dobiti. Za nadaljni proces kuhanja nato kaljeni ječmen pomešajo z vodo. Kaljeni ječmen že sam vsebuje 12 do 15 odst. vode in k temu dodajo še okrog 30 odst. vode. To je takozvana vegetacijska voda. Nato pa sladno vodo spet odzamejo in to različno z ozirom na kakovost. Ko je na ta način dobil zeleni slad pravilno razredčenost, prekinejo kaljenje s sušenjem slada. Pri procesu sušenja slada veje skozi zeleni slad izmenoma hladni in topli zrak. S tem prezračevanjem se odtegne sladu voda do količine 2 do 3 odst. Temperatura pri tem prezračevanju in sušenju slada je med 70 in 105° Celzija. Posušenemu sladu nato v posebnih strojih odstranijo klice ter ga nato shranijo kot suhi slad v posebnih prostorih, kjer ostane lahko dalje časa. Sušeni slad je torej ječmenovo zrnje, ki vsebuje velike količine diastaze. Ta diastaza bo spremenila škrob v ječmenovem zrnju v sladkor. Ta suhi slad nato po potrebi zdrobijo, zdrobijo v drobilnih mlinih in je tako

slad pripravljen za kuhanje ali varjenje piva.

Pivovarstvo

Slad dajo nato v velike kadi ali banje, kjer ga pomešajo s toplo vodo. Pri tem se pri primerni in najugodnejši temperaturi raztopi sladni škrob, ki se pretvarja pod vplivom diastaze v sladni ekstrakt ali izvleček. Sladni ekstrakt in pa voda sta pivska začimba, ki jo dajo nato v posebne kadi, v katerih jo precedijo. To se pravi, da izločijo iz nje neraztopne snovi, ki ostanejo posebej kot pivske tropine. Te tropine prodajajo kot suhe ali pa tudi sveže pivske tropine in so visokovredna krma. Ta krma je zelo redilna, ker vsebuje znatne količine beljakovine poleg ekstraktivnih snovi. Pivsko začimbo odtočijo nato v vrelni kadi, kjer dodajo hmelj.

Pod hmeljem razumevamo v tem slučaju samo cvete hmeljeve rastline. Hmelj deluje na pivo ugodno, ker pivo konservira, povzroči, da ostane pena bolj trajna in daje tudi pivu njegov tipični okus. Hmelj pridelujejo predvsem na Angleškem, v Nemčiji in Češkoslovaškem. Zlasti je znan češki hmelj iz okoliša Zátca. V Sloveniji pridelujejo hmelj predvsem v Savinjski dolini, v okolišu Zátca, pa tudi v Dravski dolini v okolišu Marenberga. Hmelj obirajo sredi meseca avgusta in češarkaste cvete hmelja sušijo nato na prostem na zraku ali pa umetno v posebnih sušilnicah. Ta hmelj vsebuje predvsem zelo prijeten vonj in pa hmeljevo smolo.

Pri kuhanju ali varjenju piva se tekočina deloma zgosti, pri tem se izločijo tudi razne beljakovinaste snovi. Ob koncu varjenja pivsko začimbo še enkrat filtrirajo skozi posebno cedilo, jo ohladijo do vrelni temperature in jo pretočijo v vrelni kadi.

Vrenje piva

Pri temperaturi od 5 do 10° Celzija dodajo pivski začimbi glive kvasovke. Te glivice povzročijo alkoholno vrenje, kar pomeni, da se vsled delovanja teh bakterij spremeni sladni sladkor v alkohol in ogljikovo kislino. Tekočina vre v odprtih, lesenih ali kovinskih kadeh 10 do 12 dni. Ko je s tem glavno vrenje končano, pretočijo mlado pivo v velike sode ali pa v velike zaprte tanke. V teh sodah se nadaljuje nato vrenje kot naknadno vrenje pri temperaturi od 1 do 2° Celzija še nekaj tednov. Ob koncu tega vrenja je pivo gotovo. Še enkrat ga sedaj filtrirajo ter pretočijo v manjše sode ali steklenice ter ga razpošiljajo gostilničarjem in ostalim potrošnikom.

Prav posebno važno je, da so steklenice vedno pred napolnjenjem v posebnem avtomatičnem pralnem stroju temeljito očiščene in sterilizirane. Ko pridejo steklenice iz umivalnega stroja, vsako steklenico posebej pregleda zanesljiv uslužbenec, vsako steklenico presvetli in vse nezadostno očiščene steklenice pridejo v ponovno čiščenje. Steklenice polnijo s polnilnim strojem, ki deluje popolnoma avtomatično. Ko so steklenice napolnjene, jih tudi popolnoma avtomatično delujoči stroj neprodušno zapre. Predno napolnjene steklenice opremijo z etiketami, jih še enkrat temeljito presvetlijo, ako bi mogoče našli še kako pomanjkljivost. Nato so steklenice pripravljene za razpošiljanje.

Tudi transportne sode popolnoma avtomatično delujoči stroj od zunaj opere in okrači, znotraj pa dobro očisti s hladno in toplo vodo. Po pranju in čiščenju odstranijo iz sodov staro smolo, jih sterilizirajo in spet prevlečejo z novo smolo. Tako so sodi spet pripravljeni, da jih napolnijo z novim pivom.

Ko opisujemo proizvodnjo piva, moramo še posebej poudariti, da je zaposlenih v pivovarni več kot polovico delavcev s čistilnimi deli: „Skrajna čistoča in najboljše

surovine“, to je temeljno načelo v pivovarstvu.

Ko smo že toliko pisali in govorili o pivu, naj omenimo še na kratko, kakšno hranilno vrednost ima pivo. Pivo je v resnici osvežujoča pijača zelo prijetnega okusa. V vsakem litru piva je okrog 5 gramov beljakovin, 0,0 gramov masti, 44 gramov ogljikovih hidratov in 37 gramov alkohola. Hranilna vrednost piva pa je približno 400 kalorij.

S prednjo reportažo v obliki podlistka smo hoteli prikazati bralcem važnost pivovarne Sorgendorfer, razen tega pa smo hoteli bralcem napisati tudi nekaj zanimivega na splošno o pivu in še prav posebej o grajskem pivu — Schloßbräu. Prepričani smo, da smo s tem koristili koroškemu gospodarstvu, ugodili pa smo gotovo tudi bralcem, ko smo jim pripovedovali zanimivosti iz njihove najbližnje okolice.

Pij „Schloßbräu“

Žlahtrni hmelj nam dozorevač iz njega pivo nas ogreva

Slovenske oddaje v radiu

CELOVEC (val 417.2 m)

Poročila in objave pri vsaki popoldanski oddaji.

11. oktobra: 7.15 Verski govor — Sonce čez hribeček gre, pesmi v nebo done... — 12. oktobra: 14.30 Teden pregled — Lepi glasovi — lepe pesmi. — 13. oktobra: 14.30 Zdravniški vedež. — Ozrmo se po svetu. (Zanimivosti). — 18.30 Za našo vas. — 14. oktobra: 14.30 Poročila in objave — Ze ženo in družino. — 15. oktobra: 14.30 Pester spored priljubljenih melodij. — 18.30 F. Ks. Meško (vzor humanizma in koroške duše). — 16. oktobra: 14.30 Sodobna vprašanja. — 17. oktobra: 8.45 Za naše male poslušalce. — 18. oktobra: 7.15 Verski govor. — Sonce čez hribeček gre, pesmi v nebo done...

TRST II. (306.1 m ali 980 kc sek)

Dnevne oddaje: 7.15—8.30, 11.30—14.45, 17.30—24.00. — Ob nedeljah: 8.00—24.00.

9. oktobra: 19.00 Okno v svet: Pila je skromno, toda važno orodje — 21.00 Tržaški kulturni razgledi — 22.00 Predavanje: Prof. Tavčar — Iz galerije sodobnih avstrijskih pesnikov in pripovednikov. — 10. oktobra: 13.00 Moški duet in šramel kvintet — 16.00 Oddaja za najmlajše — Vandot-Globočnik: Kekec — I. del — 17.30 Prokosjev: Koncert za klavir in orkester — 19.00 Pogovor z ženo — 21.00 Malo za žalo — malo za res — 22.00 Vieux-temps: Koncert št. 5 v a molu op. 37.

PARIZ (val 30.17 in 41.89 metrov)

Oddaje vsak dan od 19. ure do 19.20

RADIO VATIKAN

Oddaje vsak četrtek in vsako soboto ob 19. uri.

Vsako nedeljo ob 18. uri „Verska ura“.

(val 50.25, 31.10, 25.55 in 196 m)

URADNE OBJAVE

Koroška zbornica obrtnega gospodarstva

Zavod za pospeševanje gospodarstva

Prikrojevalni tečaj za krojače za moške obleke (sistem Müller & Sohn) v Celovcu
Začetek tečaja: v ponedeljek, dne 12. oktobra 1953, ob 19. uri v zavodu za pospeševanje gospodarstva v Celovcu, Bahnhofstrasse 40/III.

Trajanje tečaja: dva tedna, dnevno od 19. do 21.30 razen sobot in nedelj.

Prispevek za tečaj: S 80.—; vajenci S 50.—.

Prijaviti se je najkasneje do 9. oktobra 1953 pri zavodu za pospeševanje gospodarstva.

Koroška zbornica obrtnega gospodarstva

Zavod za pospeševanje gospodarstva

Elektro-varilni tečaj za začetnike v Celovcu
Začetek tečaja: v četrtek, dne 8. oktobra 1953, ob 8. uri zjutraj, v varilni delavnici zavoda za pospeševanje gospodarstva v Celovcu, Bahnhofstrasse 40/klet.

Trajanje tečaja: dne 8., 9. in 10. oktobra in dne 15., 16. in 17. oktobra, celodnevno.

Prispevek za tečaj: S 200.— in S 6.— za kolek za spričevalo, vajenci S 120.—.

Prijaviti se je takoj.

Koroška zbornica obrtnega gospodarstva

Zavod za pospeševanje gospodarstva

Knjigovodstveni tečaji v Celovcu

Knjigovodstveni tečaj za začetnike:

Začetek: v ponedeljek, dne 12. oktobra, ob 19. uri;

Knjigovodstveni tečaj za izvežbane:

Začetek: v ponedeljek, dne 12. oktobra, ob 19. uri.

Ker je še nekaj mest prostih, naj se zanimanci takoj javijo, oziroma naj pridejo osebno na večer tečaja.

Kraj tečaja: Zavod za pospeševanje gospodarstva pri trgovski zbornici v Celovcu, Bahnhofstr. 40/III.

Hans Traninger

HOLZ- UND KOHLENGROSSHAND EL

Ausfuhr — Einfuhr

KLAGENFURT, Völkermarkter Strasse 38, Fernruf 15-95, Bahnübersetzung

KOŽUHOVINA LASTNEGA IZDELKA

Dunajska toornica krzna *J. Vesely*

CELOVEC-KLAGENFURT, OBSTPLATZ 2

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT

PRECHTL

Predstave ob 16.00, 18.15 in 20.30
Od 9. — 15. X.: „Eine Nacht in Wenedig“

Zamenjava oljnih semen za jedilna olja najbolje WESTRITSCHNIG & KULTERER, deželni pridelki, čevlji, bencin, Celovec, Völkermarkter Strasse 12.

DOBRLA VES

10. X.: „Der grosse Zapfenstreich“
14. X.: „Der Erbförster“

„ADRIA-Getränke“ R. in K. Barišič Ebental—Zrelec, prvorazredno žgane pijače PLAVEGA JADRANA Gumičasti škornji, delavski čevlji najceneje v trgovini s čevlji NEUNER — Klagenfurt

Fant Slovenec, pošten, delaven, v dobri službi, želi zaradi ženitve spoznati Slovenko, katoličanko, 20 do 21 let staro, more biti begunka. Imam svojo hišico, precejšnjo vsoto denarja. Pisati direktno na naslov Mr. Bernard KONAVLI, Pickle Crow, Ont. (Canada).

Iščem zanesljivo stalno svinjarico k 40 svinjam. Imam moderno napravljene svinjake. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravo lista.

Hišne črpalke (pumpe), polnoavtomatske od S. 3050. — Ročne črpalke, gnojnične črpalke, namakalne priprave, vodovodne cevi. Brezplačna strokovna posvetovalnica. Huber Hofer, Celovec-Klagenfurt, Getreidegasse 7—8.

Vodilna trgovina za matracni gradl, blago za pohištvo, polnilni material, juto, oprtnice, motvoz, juto za dekoracije NEDELKO, Celovec 8.-Mai-Strasse 11.

Damska frizerka Matilda Zotter, Celovec, Salmstrasse 3.

Moderne spalnice, kuhinjsko pohištvo, oblaginjeno pohištvo na ugodne obroke Rudolf SLAMA, Celovec, St. Veiter Strasse 15.

Iščem radi ženitve Slovenko s posestvom ali brez posestva v starosti 28 — 38. Vdove z otroki niso izključene. Dopise pod „Resne ponudbe“ na upravo „Našega tednika“.

RENAULT

Novi model Renault 4 CV Sport „54“ z odličnimi novimi pridobitvami — je prispel in je takoj na razpolago kupcem!

S 48.000

Zelo prostoren! Udoben!

Deželno zastopstvo za Koroško in vzhodno Tirolsko:

Franz Reichenpfader jun.

Celovec - Klagenfurt, Villacher Ring 37. Telefon št. 47-87.

Der Wohlgeschmack
wirklich guter Speisen und Getränke ist sofort und für jedermann erkennbar; auch der des Kaffees aus Lінде: **Ein Schluck - man weiß: aus**

so gut ist er!

PKW-LKW-Raupenschlepper

Dobavimo takoj v najkrajšem času.

Za vsakega primerno vozilo Posredujemo ugodne priložnostne nakupe vseh rabljenih vozil.

Für jeden das passende Fahrzeug.

Preise konkurrenzlos. Günstige Zahlungsbedingungen. Wir vermitteln günstige Gelegenheitskäufe.

AUTOHAUS IG. WEDAM & CO. VILLACH, Tel. 44-41

Naše desetletne izkušnje in naše strokovne moči so vam na razpolago.

ZA DOBRO VOLJO

Se ne ujema

Katehet se je trudil, da bi otrokom v šoli dopovedal, kaj pomeni bela barva. Vprašal je špelco, zakaj si želi nevesta za poročni dan belo obleko. Ker deklica ni odgovorila, je pojasnil katehet sam:

„Bela barva pomeni veselje — in poročni dan je za ženo najlepši dan v življenju.“ Pa se dvigne mali paglavček v prvi klopi in vpraša:

„Zakaj pa imajo moški vedno le črno obleko za poročni dan?“

Ta si zna pomagati

Tone: „Kako pa je to, da gre tebi pri velikonočni spovedi tako hitro od rok?“

Jaka: „Dobro sem pripravljen!“

Tone: „Saj se jaz tudi dobro pripravljam. Že uro prej vrtim klobuk v roki in proti spovednici škilim, pa mi le ne gre. Za zlodja se ne morem spomniti, kaj sem grešil, da bi pri spovedi povedal.“

Jaka: „Jaz se pa z izpraševanjem vesti prav nič ne mučim. Zvečer pred spovedjo ženo razžejim in razkačim tako, da mi vse moje grehe in napake našteje še vse bolj natančno, kakor je v bukvali za izpraševanje vesti napisano. Jaz vse skrbno poslušam, drugo jutro pa stopim k spovedi in me navadno gospod vselej pohvalijo, da sem se za spoved dobro pripravil.“

NAVIHANEC

„Sinko, danes sem govoril s tvojo učiteljico...“ — „Ah oče, jaz na to ne bi nič dal. Saj vendar veš, kako ženske vse pretiravajo.“

Šivalni stroji! v največji izbiri za dom in obrt, pogrežljivi in v luksuzni izvedbi. Novost: ELNA-Supermatic, tudi na obroke.

TRUPPE & ERMANN
Beljak, Widmannngasse 41

Pozor!

Gospod, ki je želel ponudbo za DUBIED-pletilni stroj, naj pošlje takoj svoj naslov na upravo lista.

Lastni izdelek
Ugodne cene
Na obroke

Kulturer VILLACH Italiener Str. 1

Praktična kuharica

VI. izdaja

Pavla Zakonjšek

Knjiga obsega 270 strani in ima bogato izbiro z nasveti in navodili. — Praktično kuharico naročite pod naslovom „Kranjski Janez“, Naš tednik-Kronika, Celovec, Viktringer Ring 26

Foto-kamera na obroke

Vas čaka pri Foto-Koffler BELJAK — Bahnhofstrasse 15

Damska konfekcija

Nekaj primerov:

Trpežni plašč iz čiste volne . . . . . S 498.—
Modni plašč . . . . . S 795.—
Modelni plašči od . . . . . S 838.—
Santung bluže z dolgimi rokavi . . . . . S 51.—

v trgovski hiši

BRUNNER

CELOVEC-KLAGENFURT

Santung bluže s pol rokavi . . . . . S 41.50
Damski puloverji s ¾ rokavi . . . . . S 52.—
Obleke iz barhenta . . . . . S 99.50
Jutranje halje, vzorčaste . . . . . S 126.—
Volnene škotske obleke . . . . . S 185.—

Preproge, pregrinjala, dekorativno blago, obloge za tla, blago za pohištvo, sintetično blago v velikanski izbiri in najnižjih cenah.

Kupujte predvsem pri trgovcih, ki oglašajo v našem listu!